

MARIA PRATS I FERRET

**TEMPS I VIDA QUOTIDIANA DE LES DONES
DE BARCELONA**

ANNEXOS

Tesi Doctoral, 1997

**TEMPS I VIDA QUOTIDIANA DE LES DONES
DE BARCELONA**

MARIA PRATS I FERRET

TEMPS I VIDA QUOTIDIANA DE LES DONES
DE BARCELONA

ANNEXOS

Vist i plaer
~~M. Dolores Garcia Ramon~~

Tesi Doctoral dirigida per la
Dra. M.Dolors Garcia Ramon

Departament de Geografia
Universitat Autònoma de Barcelona
Bellaterra, febrer de 1997

ANNEXOS

Annex 1

- 1.1. Divisió en districtes de Barcelona i àrea d'estudi a Sants
- 1.2. Àrea d'estudi al barri de Sants

Annex 2

- 2.1. Entrevistes exploratòries realitzades
- 2.2. Guions de les entrevistes exploratòries
- 2.3. Alguns exemples d'entrevistes en profunditat
- 2.4. Guió de les entrevistes en profunditat
- 2.5. Fitxa-qüestionari de les entrevistes en profunditat
- 2.6. Qüestionari de l'Enquesta sobre l'ús del temps

Annex 3

- 3.1. Notació gràfica del model espai-temps de Hägerstrand
- 3.2. Temps i espai en la geografia humana
- 3.3. Referències d'articles de premsa

Annex 4

- 4.0. La regulació dels horaris comercials a Europa
- 4.1. Horaris dels comerços
- 4.2. Horaris dels centres d'ensenyament
- 4.3. Horaris escolars a Europa: jornada escolar mitjana
- 4.4. Horaris de les entitats financeres
- 4.5. Horaris dels serveis administratius
- 4.6. Horaris de les entitats

Annex 5

- 5.1. Caracterització de la mostra de l'Enquesta sobre l'ús del temps
- 5.2. Taules: resultats de l'Enquesta sobre l'ús del temps
- 5.3. Gràfics: resultats de l'Enquesta sobre l'ús del temps

ÍNDEX DE TAULES I GRÀFICS DE L'ANNEX 5

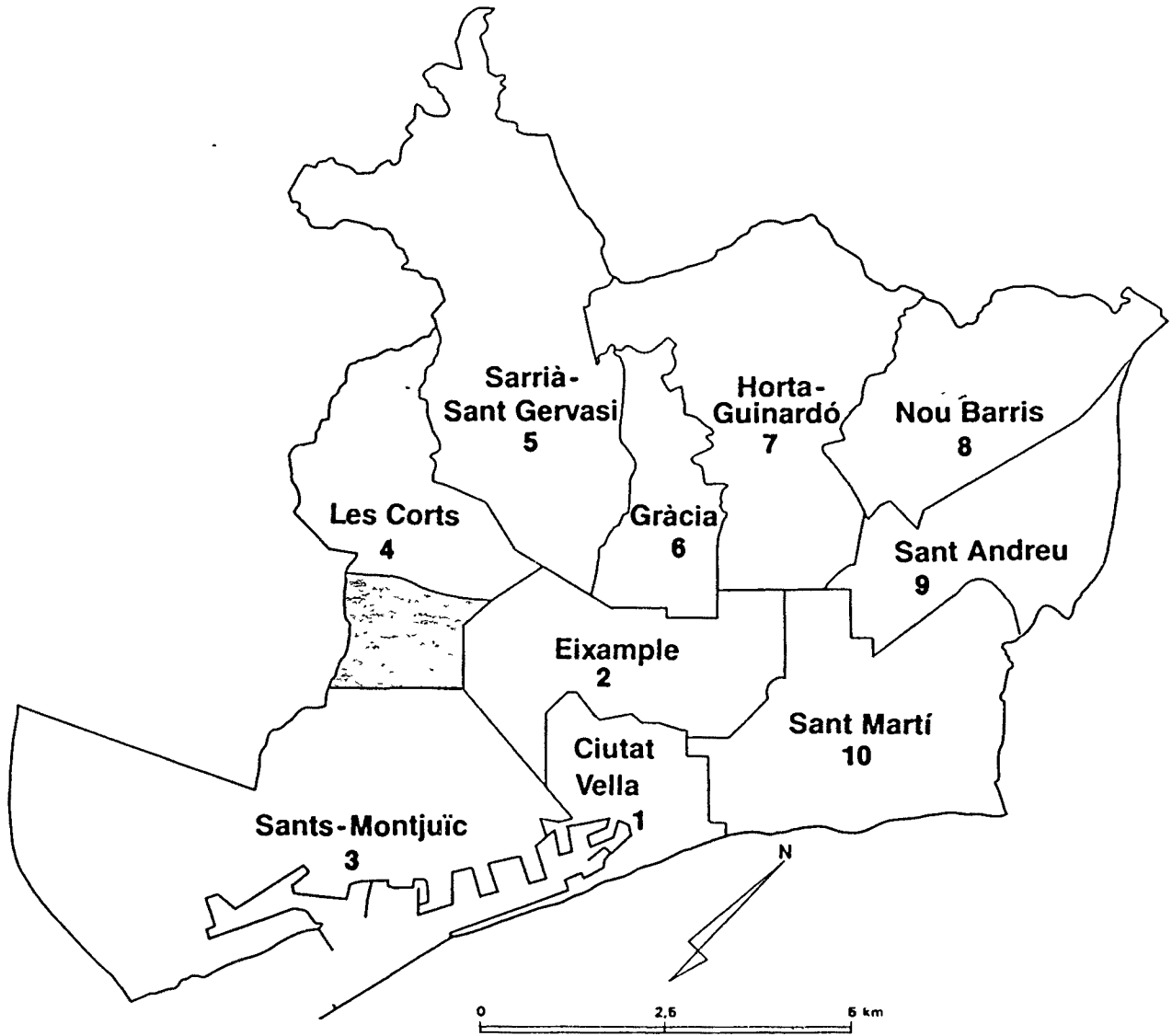
- TAULA 5.2.1. Hores setmanals treballades segons l'edat de les ocupades (en percentatges)
- TAULA 5.2.2. Hores setmanals treballades segons el tipus de llar de les ocupades (en percentatges)
- TAULA 5.2.3. Hores setmanals treballades segons el tipus de contracte (en percentatges)
- TAULA 5.2.4. Hores setmanals treballades segons la categoria socioprofessional de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.2.5. Hores setmanals treballades segons l'activitat de l'empresa (en percentatges)
- TAULA 5.2.6. Tipus de jornada laboral de l'entrevistada segons la modalitat de contractació (en percentatges)
- TAULA 5.2.7. Tipus de jornada laboral segons la categoria socioprofessional de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.2.8. Tipus de jornada laboral de l'entrevistada segons l'activitat de l'empresa (en percentatges)
- TAULA 5.2.9. Temps de transport a la feina segons l'edat de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.2.10. Temps de transport a la feina segons el tipus de jornada de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.3.1. Organització del treball domèstic segons el tipus de llar de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.3.2. Organització del treball domèstic segons la situació laboral de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.3.3. Distribució de les tasques domèstiques (en percentatges)
- TAULA 5.3.4. Distribució de tasques de cura de fills i filles menors de sis anys (en percentatges)
- TAULA 5.3.5. Distribució de les tasques de cura de fills i filles menors de catorze anys (en percentatges)

- TAULA 5.3.6. Repartiment de responsabilitats en cas de malaltia dels fills/es (en percentatges)
- TAULA 5.3.7. Repartiment de responsabilitats en cas de sortida nocturna de l'entrevistada (en percentatges)
- TAULA 5.3.8. Taxa de possessió d'equipaments a la llar
- TAULA 5.4.1. Taxes de realització habitual d'activitats durant el temps lliure (en percentatges)
- TAULA 5.4.2. Aspectes més descuidats davant la manca de temps (en percentatges)
- TAULA 5.4.3. Grau d'autosatisfacció respecte a l'organització del temps (en percentatges)
- TAULA 5.5.1. Entrevistades que consideren adequats els horaris dels serveis segons la seva situació laboral (en percentatges)
-
- GRÀFIC 5.1.1. Distribució de la jornada laborable (en hores)
- GRÀFIC 5.1.2. Distribució de la jornada de cap de setmana (en hores)
- GRÀFIC 5.1.3. Distribució de la jornada laborable segons l'edat de l'entrevistada
- GRÀFIC 5.1.4. Distribució de la jornada laborable segons el tipus de llar
- GRÀFIC 5.1.5. Distribució d la jornada laborable segons la situació laboral
- GRÀFIC 5.2.1. Hores setmanals treballades per les ocupades (en percentatges)
- GRÀFIC 5.2.2. Tipus de jornada laboral de les ocupades (en percentatges)
- GRÀFIC 5.2.3. Hores d'entrada i sortida de la feina de les ocupades

- GRÀFIC 5.2.4. Grau d'acceptació dels diferents tipus de jornada laboral (en percentatges)
- GRÀFIC 5.2.5. Motivació principal per treballar (en percentatges)
- GRÀFIC 5.3.1. Organització del treball domèstic
- GRÀFIC 5.3.2. Execució no compartida de tasques domèstiques per part de l'entrevistada segons la seva situació laboral
- GRÀFIC 5.3.3. Hores de treball domèstic setmanals segons la situació laboral de l'entrevistada (en percentatges)
- GRÀFIC 5.3.4. Execució no compartida de tasques relacionades amb fills i filles menors de sis anys per part de l'entrevistada segons la seva situació laboral (en percentatges)
- GRÀFIC 5.3.5. Execució no compartida de tasques de cura de fills i filles menors de catorze anys per part de l'entrevistada segons la seva situació laboral (en percentatges)
- GRÀFIC 5.3.6. Motius pels quals es realitzen activitats simultàniament
- GRÀFIC 5.4.1. Hores setmanals de temps lliure (en percentatges)
- GRÀFIC 5.4.2. Quantitat de temps lliure disponible (en percentatges)
- GRÀFIC 5.4.3. Consideració com a temps lliure
- GRÀFIC 5.4.4. Si disposés de més temps lliure a què el dedicaria
- GRÀFIC 5.5.1. Grau d'adaptació dels horaris dels diferents serveis a les necessitats de les entrevistades (en percentatges)

Annex 1

1.1. Divisió en districtes de Barcelona i àrea d'estudi a Sants

— Límit de Districte Àrea d'estudi

Font: Enquesta Metropolitana de Barcelona 1990.

Annex 2

2.1. Entrevistes exploratòries realitzades

1. Sra. Pilar PLAZA. Cap de Servei del Gabinet Tècnic del Departament de Comerç, Consum i Turisme.
2. Sres.Teresa ALABÈRNIA i Glòria FIGUEROLA, Seu del Districte Sants-Montjuïc.
3. Sr.Joan Manel PARISI, Secretariat d'Entitats de Sants, Hostafrancs i la Bordeta.
4. Sr. Xavier DOLTRA, Nucli Arxiu Biblioteca del Districte Sants-Montjuïc.
5. Srs. CAMPO i ORTIZ, Associació de Veïns d'Hostafrancs.
6. Sr. SAMSÓ, Associació de Veïns i Comerciants de Creu Coberta.
7. Sr. Miguel Angel DE LA FUENTE, Director del Mercat d'Hostafrancs i Sr. Ferran PEREZ, President de l'Associació de Concessionaris.
8. Sr. Agustí MOLINÉ, Director del Mercat de Sants.
9. Sr. Ignasi DE DELÀS, Director del Departament d'Activitats Terciàries de la Cambra de Comerç de Barcelona.
10. Sr.Pere SOLÀ, Direcció General d'Ordenació Educativa del Departament d'Ensenyament de la Generalitat.
11. Sra. Isabel BOIX. Nucli Educació del Districte Sants-Montjuïc.
12. Sra. Rosa POMAREDA, Centre Social de Sants.
13. Sra. Magda PALOMAS, APA Escola del Bosc.
14. Sra. Marisa PARÉS, Serveis Socials Districte Sants-Montjuïc.
15. Sra. Carme GÀRATE, Promoció de Gente Gran del Districte.
16. Sra. Josefa Sánchez, ODAME.
17. Sres. Marina BARCO, Berta i Pilar, Grup de Dones HEURA.
18. Srs. i Sres. Pau, Dolors, Maria, Josep, Dolors i Jesús, Casal d'Avis de Sants.
19. Sr. Enric RICART, Sants Establiments Units.
20. Sra. Celonia RODRIGUEZ, Cap d'Infermeria, CAP Numancia.
21. Sra. Alicia PUIGORIGUER, Cap d'Organització, OCUC.
22. Sres. Aurora GÓMEZ de CCOO i Rosa DIUMENJÓ de la UGT.

2.2. Guions de les entrevistes exploratòries

a) Entrevistes a col·lectius de consumidors i usuaris

- Grau de coneixement dels horaris actuals de comerços i serveis.
- Grau de satisfacció respecte aquests horaris.
- Valoració dels canvis experimentats (si s'escau).
- Propostes concretes de canvi d'horaris i les seves motivacions.
- Valoració dels tipus d'establiments segons els horaris que ofereixen.
- L'horari com a condicionant del lloc de compra.
- Necessitat de reglamentació dels horaris.
- Obertura en diumenges i festius.
- Grau de satisfacció respecte els horaris de treball.
- Propostes per canviar-los, escurçar-los i/o flexibilitzar-los.

a) Entrevistes a representants o responsables de comerç i serveis

- Quins són els horaris vigents de:
 - botigues d'alimentació
 - botigues de no-alimentació.
 - establiments públics.
 - despatxos oficials (municipals, policia, correus...)
 - sanitat.
- Qui decideix aquests horaris.
- Grau de satisfacció respecte als horaris vigents.
- Necessitat que l'administració reglamenti els horaris comercials i dels establiments públics (bars, restaurants...).
- Necessitat de supervisar i controlar el compliment de la legislació vigent en la matèria.
- Valoració dels canvis experimentats en els horaris (si s'escau).
- Propostes concretes de canvis d'horaris i les seves motivacions.
- Obertura en diumenges i festius.
- Contradicció entre els interessos dels treballadors del sector i els dels consumidors.

2.3. Transcripcions d'algunes entrevistes en profunditat

ENTREVISTA N.22
22.07.93

DADES BÀSIQUES

Dona, 34 anys, casada amb un home de 35 anys que és informador de transports. Estudis universitaris, treballa com a informadora de trasnports.

Com és la teva llar ? Amb quines persones convius i quines edats teniu ?

Visc amb el meu marit, som una parella, no tenim fills, ell té trenta-cinc anys i jo en tinc trenta-quatre.

Com és per tú un dia laborable, un del dies que treballes desde que t'axeques fins que te'n vas a dormir, quin és el seguit d'activitats que fas ?

Depèn del torn que faci. Si treballo al matí m'aixeco cap a dos quarts de sis, fem un esmorzar molt ràpid a casa, comencen a treballar a dos quarts de set, és una feina d'atenció al públic, treballem vuit hores, tenim un descans d'uns 20-25 minuts a mitja jornada i després normalment deixo el dinar fet a casa la nit abans i després de dinar fem una migdiada petita i jo si tinc coses a fer a casa faig coses a casa, comprar... i si no tinc res a fer sortim al carrer o a la platja una mica, sopem d'hora a les nou o així perquè hem de matinar, això és un dia normal, sense fer res important, però normalment el temps lliure que tenim intentem estar junts i sortir una mica.

Això em deies que és quan fas l'horari de matí, a vegades fas un altre horari ?

Sí, a vegades treballo a la tarda i aleshores m'aixeco més tard, les vuit o les nou i el mateix si he d'anar a comprar i si no doncs fas alguna visita o quedes amb algú o si has sortit la nit abans... depèn. Hem de dinar molt d'hora, hem de dinar a la una i després treballem també les vuit hores a la tarda, sortim a les deu i mitja de la nit, sopem molt tard i procurem doncs si podem sortir una estona i si no veiem la tele com practicament tothom fins a les dotze i mitja o la una que és quan anem a dormir.

I els dies de festa ? Els dies que no treballes ?

Són dies de descans, de descans mental, de dir no faig res i bé que surti un dia una mica *anacrònic*, una mica de dir m'aixeco quan realment en tinc ganes si hem de comprar hi anem plegats, normalment al matí fem una mica lo de casa, entre tots dos, normalment sóc jo més que ell, perquè no ajuda gaire i si és a l'hivern com que ell estudia doncs es dedica a estudiar més profundament i aleshores a la tarda doncs si és a l'estiu sortim a comprar, si hem de visitar gent o si bé una mica com sempre i si és a l'hivern ell va a classes i jo faig idiomes o alguna altre cosa. I si no doncs et dediques que si planxa, que si rentar, que si tot això, una mica de la casa, el dia de descans t'ho agafes per poder fer les coses més grans que no pots fer quan treballes.

Els teus dies festius són sempre els dies normalment laborables ?

Normalment sí, tenim... depèn dels torns, pot ser que tinguis un diumenge o dos

diumenges al mes, els dies de descans de la feina són dies entre setmana.

**Em pots explicar una mica en què consisteix la teva feina ? Què fas ?
Quan temps fa que la fas ?**

Fa deu anys que estic treballant aquí i és un contacte directe amb el públic, a vegades estic en contacte telefònic i a vegades directament en una recepció, és donar informació sobre els serveis de l'empresa. El públic ve i depèn del que demani pot demanar horaris, preus, condicions, et pot tocar de tot, des de fer de guàrdia urbà fins al que fem nosaltres que és donar informació sobre horaris, preus i condicions de la companyia.

Pel que em dius la teva situació laboral és estable ?

Sí, sí, tinc un contracte indefinit.

Com vas de casa a la feina ?

Caminant.

Quant temps et suposa ?

Uns deu minuts.

Sempre o has tingut així d'aprop o havies treballat més lluny de casa ?

Sempre he buscat que la meva vivenda estigui aprop de la feina, encara hagi canviat de feina sempre he intentat que pugui anar caminant i no tenir d'estar pensant si he d'agafar el metro o l'autobús o...

O sigui quan has fet un canvi de feina t'has plantejat canviar de residència per poder estar aprop del treball ?

No, al revés, jo la feina no l'he canviat, he canviat de residència.

Com ho valores això ?

Jo penso que tot el temps que passis a la carretera és temps que perds d'alguna manera, perquè no fas res, estàs pendent d'arribar a un lloc i compto que a vegades és preferible pagar una miqueta més però tenir la residència aprop de la feina i això tot el que et queda és temps per tú.

I l'experiència contrària l'has fet mai ? viure lluny ?

Bé quan estudiava sí, però ara treballant no, quan estudiava sí, perquè estudiava a Bellaterra i era horrorós, una hora d'anada i una hora de tornada i m'havia d'aixecar molt d'hora perquè començava les classes a les vuit del matí, per mi era quasi pitjor abans que ara.

De l'horari de treball me'n has parlat una mica abans...

Depèn, si és al matí començo a les sis i mitja, a les set o a les vuit i a partir d'aquí són vuit hores, fins a les dues i mitja, les tres o les quatre. A les tardes normalment és de dues i mitja a deu i mitja, hi ha un torn que és de tres a onze, però l'he fet molt poques vegades. Són vuit hores seguides de matí o de tarda i també fem nits, però de nits hi ha una persona voluntària i acostuma a fer, pot ser un dia que aquesta persona estigui malalta o que demani un canvi de torn, però normalment no ho faig.

I això quants dies a la setmana ?

Normalment són cinc i dos, o sigui són cinc de treball i dos de descans, però pot variar també, no és mai fixe.

I aquests cinc dies i els dos dies que descances són sempre els mateixos ?

No, van rotant, ja he dit que no sempre és el mateix perquè per canviar-te els dies de descans hi ha vegades que has de fer sis dies i vegades que n'has de fer quatre, varia una miqueta però...

I ho saps amb anticipació això ?

Sí, hi ha un gràfic de personal i d'horaris de feina d'un mes per l'altre.

O sigui que ho saps amb un mes d'anticipació ?

No amb un mes no, deu o quinze dies, i a més sempre ho poden variar fins l'última setmana, ho varien amb poc temps, a vegades t'ho poden dir d'un dia per un altre: "em va més bé que vinguis demà en altre torn perquè falta gent o el que sigui..." normalment t'ho comuniquen i ja està.

Sempre has treballat amb aquest sistema d'horaris ? Com ho valores això ? T'agradaria fer un altre horari ?

Home, a mi m'agradaria que fossin menys hores perquè sempre he pensat que l'atenció al públic sempre és una mica pesada, sobretot si és molt seguit, però per altra banda considero que els dies feiners també tenen la seva part positiva, que és que pots anar a comprar, pots fer coses, pots sortir, encara que sigui al contrari de la resta de la gent però et permet fer coses que normalment un dissabte i un diumenge no pots fer, potser perquè parlem de la part positiva, també tens la part negativa que és que si tú tens amistats de fora de on tú treballes, què passa... els dissabtes i els diumenges has de sortir d'una altra manera, pots sortir a la nit també, però bé, t'acostumes, m'imagino que t'acostumes a tot i a això ja ens hi hem acostumat i ho tenim assumit de que si se surt un divendres a la nit doncs al dia següent o has de matinar molt i dorms poquet i has de fer una migdiada més llarga o ho valores que val la pena sortir amb aquesta gent i no ho mires, ho assumeixes bé, el cos ho assumeix, no és diari clar...

La possibilitat de fer jornada parcial, això que em deies de treballar menys hores, existeix en el marc de l'empresa ?

Només existeix per maternitat, suposo que la majoria de les empreses ho tenen així.

El tipus d'horari i de torns és el mateix al llarg de l'any o varia segons les èpoques ?

Sí, es fa el mateix horari.

Em comentaves que el teu marit fa la mateixa feina que tú ? Això et facilita les coses ?

Ens facilita que tinguem els torns semblants. L'empresa, la gent que està al comandament, ho fa de manera que tinguem torns semblants i que els dies de descans siguin els mateixos, per això ens afecta menys perquè si fem més o menys els mateixos dies podem fer moltes coses. Entre setmana per exemple a l'estiu va força bé per anar a la platja sense tanta gent... és la part positiva que veiem.

Vols dir que si un dels dos fes una feina amb horari normal... no us

aniria tant bé ?

Home, jo tinc companys que la parella treballa en un altre lloc i sobretot si tenen nens petits ho tenen malament perquè clar els dissabtes i diumenges si un descansa i l'altre no un s'ha de quedar amb els nens o l'altre s'ha de quedar a casa i una sèrie de coses que normalment no has de fer si treballes al mateix temps.

El temps del treball professional com t'influencia en el treball domèstic ? Una cosa et provoca interferències en l'altra ?

No, el que passa és que la feina de casa és una mica més *anacrònica* potser, perquè és clar hi ha dies que arribes a casa més cansada i dius: "avui passo de tot això perquè no en tinc ganes". Si no hi ha nens encara pots fer-ho, quan hi ha nens en la vida domèstica has de ser molt més ordenada.

Fas algun altre treball remunerat apart d'aquest ?

No.

Sobre el que comentavem del treball domèstic, ja sé que és difícil, però podries fer una valoració de quant de temps hi dediques al cap de la setmana ?

Al cap de la setmana ? Jo calculo que unes 20 hores, pot ser una mica més o una mica menys, depèn del que tingui de planxa i així, calculo que unes 20 hores.

D'aquestes 20 hores, d'aquest treball, quina és la tasca o la feina de casa que et porta més temps ? la que vius com la cosa més pesada o la que menys t'agrada ?

El que em porta més temps i el que menys m'agrada és planxar, l'altre doncs no sé, rentar plats, el terra i tot això ho faig una mica més... com si fos una feina de rutina, però el planxar sempre ho deixo fins el final i quan ja dius no tinc una cosa per posar-me a sobre, és el que més em costa i després mira cuinar m'agrada molt i això no ho trobo com una feina sinó com un esbargiment que ja és molt i a vegades començo a cuinar i ja faig per un o dos dies, això m'agrada i no em costa gens, però planxar sí, planxar no m'agrada gens.

De tot aquest treball de manteniment de la casa i de les persones, el fas tot tú o el teniu distribuït d'alguna manera amb el teu marit ?

El 90% el faig jo. L'altre deu doncs són coses petites que... coses petites com treure la pols, que ho has de demanar normalment, escombrar una mica, recollir o estendre la roba quan està la rentadora acabada, però normalment li has de demanar, per si mateix no li surt. Para taula, coses d'aquestes, allò que dius: "ja està el sopar fet, pares taula ? sí, sí paro taula", però allò per si mateix, allò de dir s'ha de fer alguna cosa no li surt gaire no.

Tenint en compte que tots dos treballeu les mateixes hores i feu el mateix tipus de jornada, et trobes que quan arribes a casa tu tens una altra jornada...

Sí jo tinc una altra jornada sense pagament, la doble jornada que suposo que els hi passa a la majoria de les dones. Em sembla que hi ha encara pocs homes que diguin he d'ajudar, és una feina meva i ella també treballa fora i hem de cooperar al 50%, em sembla que en conec molt poquets jo.

Què en penses d'això, del fet que les dones carreguin amb la feina domèstica ?

Ja carreguem amb els nens, vull dir que d'alguna manera podrien ajudar una mica, suposo que també és una educació que està canviant i que suposo que no ho veurem però però és també la manera d'educar els nens, que la casa és una llar i que a la llar s'ha de cooperar i que tots som persones, tant els nois com les noies. L'educació fins ara no ha sigut així, les noies anaven per una banda i els nois per una altra, costa una mica canviar-ho sobretot si ja comença desde que les mares els hi fan tot i que moltes mares encara ho fan. Abans moltes mares no treballaven fora de casa i ho tenien com una feina seva que els nens no toquessin res. Això és una cosa que s'ha de canviar però que costa molt de fer-ho.

Et sembla que quan la dona treballa fora de casa hi ha una tendència a que el marit o el company comparteixi més la feina de casa o no necessàriament ?

Hauria de ser així, però em sembla que a la pràctica no, home jo tinc amigues que els hi coopera una mica, però també se'ls hi ha de demanar, allò de dir: "que vols que faci alguna cosa ? o mira he fet això..." em sembla que només conec dos o tres casos.

Vols dir que encara que l'home participi qui ho planifica o qui ho organitza és la dona ? qui ho porta tot al cap...

En la majoria dels casos sí. La que es preocupa de que tot funcioni és la dona, després l'altre el que fa és dir amén, dir: "bé, bé, doncs ja ho faig", però allò de dir: "ho he de fer" em sembla que encara no...

I en aquest aspecte veus diferències entre les parelles més joves i la gent més gran ?

No gaire, home veig que s'ocupen més dels nens, que en la gent que té nens petits ell coopera més amb els nens, sortir a passejar mentre ella fa les coses a casa, canviar-los, coses d'aquestes sí... però només quan són petits, després també es renten una mica les mans.

Tens algun tipus d'ajuda externa per la feina de casa, alguna persona pagada o així ?

No, res, no l'he tingut mai, alguna vegada m'ho he plantejat, però després penso que si no queda una mica més bé queda més malament, però que si estic treballant m'agrada tenir una mica d'això que jo guanyo per mí, perquè si no... si guanyes poc i a sobre has de pagar la meitat. Ho deixo i ja ho faré... si no ho faig avui ho faré un altre dia.

Els àpats de la família els acostumeu a fer a casa ? Mengeu a casa sempre ?

Habitualment sí, normalment quan fem àpats grans ho fem a casa de la meva sogra que és més gran. Nosaltres dos habitualment sí, però també sortim de tant en tant, sobretot a sopar, perquè surts amb més gent i així i fem sopars a fora, una vegada al mes o així.

I els dies que feu festa de la feina també mengeu a casa?

Home com que normalment són dies feiners sí, perquè és més difícil, has d'anar una mica corrents als bars i així, la gent està treballant i va de pressa. Normalment ho fem a casa, però ho fem sense horari, vinga fem el dinar, les dues les tres... no passa res.

Qui se'n ocupa de preparar els àpats ?

Tot ho faig jo, ell a la cuina ni ous ferrats, no ho ha fet mai.

A quines hores acostumeu a fer els àpats ?

Normalment tard, si és el dinar normalment són les tres o les tres i mitja, depèn de l'hora que sortim de la feina i si és el sopar el fem més d'hora si podem, entre les nou i les nou i mitja, d'hora.

I l'esmorzar també el feu a casa ?

El dia que treballem fem un esmorzar molt lleuger, una mica de llet, sucs, molt poquet i després a la feina prenem cafè i esmorzem.

I la compra, la compra grossa de menjar, com la teniu organitzada ?

Jo, m'ho distribueixo..., hi vaig un dia a la setmana. Depèn el dia que descanso, hi vaig un cop a la setmana...

El dia de descans?

Hi vaig al matí a primera hora, o a la tarda..., depèn de com ho tinc. I normalment faig la grossa que és la fruita, la verdura, i tot això per a tota la setmana.

En una hora en concret?

No, quan m'aixeco o quan vaig una mica... Depèn del dia, hi ha dies que m'aixeco una mica abans de lo típic. Hi ha dies que, bé, que a principi de setmana, els dimarts o els dimecres, hi ha molta més gent que un divendres o un dissabte. I després, bé, el que és la carn, el peix i tot això, bé, tenim un congelador la carn la compro un cop al mes, o comptes vint dies. I el peix, doncs, si veig que està bé també ho faig, i si no el cop a la setmana que hi vaig, vaig al mercat.

El mercat de Sants ?. La resta de compra, l'acostumes a fer també al barri?

Sí, normalment ho faig tot al barri per que tinc molts supermercats aprop. Llavors, no tinc cap problema d'horari, ni de distribució, vaja. Inclús al mes d'agost és quan va bé comprar...

Quan són compres que no són de menjar, compres d'altres coses, no sé, de vestir o així... També les fas al barri?

Normalment sí. Però bé, a vegades surts al centre. Això és una mica més anacrònic. Vull dir, a vegades dius "bé, he vist una cosa que m'ha agradat i hi vaig". Si és una cosa que realment necessites, primer mires al barri, i si no ho veus, doncs, llavors vas al centre. El barri té una relació qualitat preu força bona i aleshores és clar penses passem per aquí i si ho trobem bé i si no doncs anem al centre i sinó tenim un Corte Inglés aquí al costat.

En relació als horaris dels comerços, em deies que et ven bé ?

A mi particularment penso que em van bé perquè tinc o el matí o la tarda lliures, aleshores és clar si jo surto de treballar a les tres, tinc des de les cinc fins a les vuit de la tarda per comprar, el que passa és que depèn una mica de cada persona. Jo no tinc problemes, l'horari em va bé, el mercat està obert dos cops a la setmana a la tarda, aleshores és clar...

Quins dies obre el mercat ?

Els dimarts i els divendres i els supermercats estan oberts fins a dos quarts de nou o sigui que realment no tinc cap problema, treballi al matí o treballi a la tarda no tinc cap problema. Suposo que el problema és per la gent que treballa de nou a vuit, els que fan el mateix horari que fa el comerç, aleshores té més problemes, hi ha d'anar un dissabte, que és quan hi va tothom i per comprar el que normalment faries en una hora necessites tot un matí, però és clar el problema és que si tothom fa el mateix horari tothom va a les mateixes hores als mateixos llocs.

Et sembla que en aquest sentit que experiències com la teva, que fas un horari diferent dels que fa la majoria, són positives ? Creus que si hi hagués més gent que treballés amb torns, com és el vostre cas...

Crec que les coses es distribuïrien més, no és per quantitat de supermercats ni de botigues ni de res, es tracta de veure la distribució i veure que si tothom fa el mateix horari la gent no pot estar en dos llocs alhora. Seria d'alguna manera distribuir que si la gent fa horaris que a primera vista semblen estranys es distribueix per anar a uns horaris a uns llocs i hi ha una altra gent que fa uns altres horaris i hi ha d'anar en uns altres horaris. És una mica un problema de distribució, més que d'horaris, perquè l'horari del comerç és força ample, el problema és que es fa a l'horari que tothom ho fa.

A veure, sobre aquest tema dels horaris, et sembla que l'administració hi ha d'intervenir, o sigui que ha de dir com han de ser aquests horaris o que seria millor que els comerciants tinguessin plena llibertat per fer l'horari que volguessin ?

Penso que és una mica de cada. L'administració ha de posar unes normes perquè és clar que si no es posen cadascú faria a la seva manera i el problema seria una mica a nivell del petit comerciant. De totes maneres ja passa que quan donen la mànega ampla el petit comercinat és el que surt perdent perquè si és un comerç familiar han de ser-hi les vint-i-quatre hores i si és un comerç que té un o dos empleats doncs passa que no pot pagar aquesta gent perquè tot el que és seguretat social i problemes de sous i tot això se'n van tots els guanys, doncs és clar sempre hi guanyen les grans superfícies. L'administració sí que podria posar si no un horari almenys alguna norma que tothom pugui tenir els seus guanys sense perjudicar els altres, una mica d'equilibri.

Sobre els horaris dels llocs públics, hi ha molts despatxos i llocs oficials que per exemple només obren al matí, que en penses d'això ?

Jo penso que això sí que és una mica restringit, suposo que fan les set o vuit hores com fa la majoria de la gent però si treballen en jornada partida podria estar obert un o dos cops a la setmana a la tarda perquè tothom pugui fer el que tingui que fer als horaris que necessiti. Els bancs ja ho fan ara, però ho fan només un cop a la setmana, doncs es podria fer un cop més, o sigui dos cops a setmana, que s'ho fessin com vulguessin però que la gent que treballa com jo per exemple al matí, que si tinc tota una setmana sencera de matins a veure com s'ho fa, perquè si fas el mateix horari que ells i encara més ampliat no pots fer-ho, almenys dos cops a la setmana que fos una mica més ampli, encara que un dia enlloc d'obrir a les vuit obrissin a les deu suposo que la gent que no treballa tindria les mateixes facilitats i la gent que treballa, que cada cop és més, almenys la gent jove, doncs que tingués la possibilitat de fer els mateixos tràmits que l'altre gent en un horari que no sigui el de la seva feina, a vegades demanar permís és molt complicat.

En el teu cas com ho fa ? Si has de fer algun tràmit has de demanar permís ?

He de demanar permís o he de demanar el dia i és un dia que jo perdo de les meves vacances o dels dies d'assumptes propis, només tenim tres dies a l'any o sigui que si has de demanar perquè et vingui un senyor a arreglar una rentadora un matí doncs aquest dia

ja l'has perdut.

El canvi d'horari de les Caixes, de tancar els dissabtes al matí i obrir els dijous a la tarda, com et va ?

Els dijous a la tarda tampoc obren ara a l'estiu, fan de vuit a dues em sembla i trobo que és una mica justet perquè suposo que la gent que treballa treballa igual al mes de juliol, que el mes de setembre que el mes de gener. D'alguna manera em sembla bé, però els clients suposo que són els mateixos que la resta de l'any, la gent pot tenir els mateixos problemes a l'estiu que a l'hivern.

I et sembla que els sistemes de les targes magnètiques i els caixers automàtics compensen la rigidesa dels horaris ?

Jo crec que no, hi ha tràmits que no es poden fer pel caixer, hi ha moltes coses que les has de fer personalment. Home la gent s'ha acostumat que per treure diners no ha de fer cua o per fer coses petites, però hi ha talons, hi ha molts tràmits que s'han de fer a la finestra.

Tu ho fas servir ?

És clar jo per treure diners o per posar les llibretes al dia i coses d'aquestes jo no entro, ja vaig directament al caixer, són coses que sé que ho fa i que ho fa bé. Hi ha coses que no pot ser, perquè necessites més diners del límit permès o perquè has de fer un tràmit d'una transferència has d'entrar, però és clar a vegades és això que deiem abans si està tancat. No pots anar el dia que està tancat, has d'aprofitar el dia que descansas, o el dia que treballes de tarda, cosa que penso que hi ha molta gent que no té aquesta possibilitat de canvi.

Utilitzes algun tipus de servei a domicili? No sé, que et portin la compra, o de la tintoreria, o menjars fets...?

No. Ho he fet alguna vegada perquè he hagut de portar alguna cosa pesada del supermercat o així. Però normalment baixo jo, baixo amb el *carrito* i... A vegades he pensat que he de comprar moltes coses, i per no tornar i així... Però home, si ho necessito sí però no ho faig habitualment.

Aquesta qüestió de la compra la fas tu sola? O em deies que no, que a vegades (canvi de cinta)...

A vegades hi anem plegats.

A part de tot el que seria tot el teu temps de treball professional i tot el temps que dediques al treball domèstic, que et queda com a temps lliure? En tens?

Em queda temps, sí. Normalment tenim..., ja t'ho diré, al treballar matins o tardes, si treballo de tardes em queda menys perquè, clar, el matí és molt més curt. Però normalment per la tarda em queden dues o tres hores per a mi, per llegir, faig gimnàstica, ui, faig coses... M'agrada molt llegir, bé, veig la televisió, bé suposo que com la majoria, escolto música..., Tot això tinc temps per fer-ho.

Et sembla que de temps lliure en tens suficient? No te'n fa falta més?

Suficient, mai es pot dir però, bé, vull dir, el puc combinar-lo de manera que encara puc fer coses per a mi, per pensar que, bé em puc esvandir una mica de tot el que és la feina, i el que és la feina de casa.

Perquè si en tinguessis més, de temps lliure, a què t'agradaria dedicar-lo? Què t'agradaria fer?

No ho sé, realment no ho he pensat mai. Home, si tingués més, potser m'agradaria tenir temps però dies sencers. Perquè m'agrada molt viatjar, m'agrada molt sortir... Clar, dues o tres hores diàries no et permeten sortir. Però no sé, penso que m'ho faig passar bé. Em deixa fer coses. He de dir que a l'hivern estudio, faig dues o tres hores, també. Vaig a les classes a l'escola d'idiomes. Estudio idiomes, surto amb gent de l'escola..., encara faig coses, no...

Si tens..., suposo que t'hi has trobat, per exemple en situacions de puntes de feina, o moments que pel que sigui tens, vas desbordada, diriem. Què és el que deixes de banda primer? Les coses professionals, els assumptes familiars, personals...?

Si vaig desbordada de feina?

De temps. O sigui, et falta temps.

Procuo deixar les coses de casa una mica més... Bé ho faig però no ho faig tant profundament. No sé, al rentar la cuina, doncs, ho deixo de rentar i ho faig l'altra setmana. O si he de fer neteja d'aquella de treure-ho tot, doncs, ho deixo una mica..., uns dies més. Faig el normal de cada setmana però sense pensar el que he de fer. Ho faig una mica mecànicament. Però sense pensar que allò és una obligació. Bé, si un dia no va bé i no pots escombrar no passa res. No m'ho agafo com una feina obligatòria. No em pressiona el pensar que... Ben guardada potser la feina sí, perquè la feina amb el públic, és el que deia abans, és molt pesada, és molt dura. Hi ha dies que arribes a casa molt cansada, però bé. Quan arribes a casa, t'oblides que la feina ha sigut dura i comences a fer unes altres coses i si després..., si fas una mica de migdiada, doncs, a les sis, la veritat, també surts i procures oblidar-te que el dia ha sigut dur. T'has de desconnectar una mica per pensar una mica que la vida privada està en un altre lloc, que sinó estaries sempre amb un estrès impressionant.

I aquestes activitats, aquestes coses que t'agraden fer el temps lliure, amb qui les fas? Amb qui les acostumes a compartir?

Normalment això sempre ho fem plegats. Si estàs llegint o això, bé, doncs cadascú es dedica a lo seu. I bé, ell estudia perquè li agrada estudiar o es posa a llegir coses de la seva especialitat. I si, bé, si diu "bé què? jo ja he acabat, vols que fem alguna cosa? O vols que anem a algun lloc?" Doncs bé, per a mi no hi ha problema.

I els caps de setmana, o els dos dies aquests que teniu de festa, els passeu a Barcelona o acostumeu a sortir a fora?

Normalment, sí. Normalment el passem a Barcelona, però bé, pot ser que algun dia digui "anem a jo què sé, anem al poble d'aquí al costat. O vols que anem a voltar per no sé on?" "doncs anem". Una mica sense horari. Si no que realment necessites, estàs sense rellotge tantes hores, no...

I..., ai que t'anava a dir. Si quan us quedeu a Barcelona us quedeu al barri, o bé aneu...?

Sí, ens quedem a casa.

Et sembla que en general, parlem en general, les dones tenen menys temps lliure que els homes?

Sí.

Per què?

Per què em sembla? Perquè sí, encara que la feina de casa no te l'agafis amb una mena de cosa, sempre has de fer coses i..., si ja continues fent encara que sigui una més, és una hora menys que tu tens. Normalment sí. A més a més, mentalment sempre et preocupes de coses que normalment a ells no els hi preocupen. Vull dir que d'alguna manera el teu temps lliure, a no ser que sigui fora, fora completament, això que diguis "bé, em desconecto i s'ha acabat". Normalment, vol dir que has de pensar en què necessites alguna cosa, o que s'ha de fer alguna cosa, o... És una altra manera de pensar.

Aquesta planificació, aquesta organització que em deies així de pensar, tens uns moments determinats al dia en els quals fas això?

No, a vegades és una mica inconscient. Allò de..., suposo que ja és per habitualitat que penses "ui, mira ara me'n recordo d'això". I normalment com que tinc mala memòria m'ho apunto. Per tant penso "eh, he de comprar no sé què", doncs m'ho apunto i ho deixo en el moneder per poder recordar o alguna cosa, que sinó... Però vaja, no.

Això que deiem de les diferències entre el temps lliure dels homes i les dones, et sembla que uns i els altres utilitzem el temps lliure de manera diferent? que fem coses diferents?

Que fem coses diferents? Home, suposo que això va amb les persones, també. Hi ha gent que per ser molt diferent el seu temps lliure és fer no res, absolutament res. Hi ha gent que necessita fer activitats completament diferents del que fa normalment, i també fa servir el seu temps lliure.

Però et sembla que el sexe marca una diferència amb això o no?

Jo crec que no. Va una mica en funció de la teva vitalitat, de la teva educació, de la teva feina. Una mica en funció dels teus hàbits, normalment.

Els horaris dels serveis d'oci i de cultura, no sé, els horaris del cinema, dels teatres, dels museus, etc. Què et sembla? Són uns horaris que et van bé?

Home, penso que estan bé. Jo no és que vagi molt al cinema, ni faci... Però bé, fan dues o tres sessions al dia, teatre..., teatre aquí a Barcelona no n'hi ha molt, per això. Penso que falta una mica de teatre, una mica per tots els gustos. Perquè són molt semblants, o són obres molt semblants, o són totes en català, o totes en castellà. Vull dir, no fan la varietat que hauriem de tenir. Però, bé, es van fent. El que interessa és que hi hagi diversitat d'espectacles, diversitat de coses. Que la gent pugui triar. Que, bé, n'hi hagi per a tots.

Et sembla que el fet de tenir els dies festius, per tant el temps d'oci..., per vosaltres que no és ni dissabte ni diumenge, això us dificulta de participar en activitats. El fet que l'oci estigui molt programat en funció de dissabte i diumenge?

El cinema i tot això el fan qualsevol dia de la setmana. Home, suposo que depèn de l'horari que fem. Si fem matins, doncs, les tardes, les podem aprofitar, encara. El problema és que clar, no pots fer l'última sessió, ni coses d'aquestes. Si fem tardes és més complicat perquè quan nosaltres sortim no hi ha res. Però ens ho podem combinar, com que totes les setmanes no fem el mateix horari, ens podem combinar d'alguna manera, l'anar a fer una mica de tot.

Quan fas els recorreguts de casa a la feina, i de la feina a casa, aprofites per fer alguna activitat? O sigui, que facis algun determinat recorregut per aprofitar una compra, o alguna cosa així?

No perquè a les hores que surto ja està tot tancat.

Quantes hores dorms habitualment?

Sis. I de vegades menys. Sis hores és la mitjana.

I sempre ho complementes amb una petita migdiada?

No sempre. Hi ha dies que si hi ha molt d'interès, o quatre o cinc dies treballant, doncs, l'últim dia aprofito i faig una migdiadeta d'una hora o una mica més. Sinó, doncs si puc passar sense la migdiada ho faig. Perquè sinó a la nit em costa molt de dormir.

I de fet, quines serien les hores, diguem, que vas a dormir i que t'aixeques?

Normalment hi vaig entre les dotze i dos quarts d'una.

Tant si treballes al matí com si...

Sí, és que no puc dormir abans. I si començo a treballar a dos quarts de set, doncs, llavors m'aixeco a les sis. Normalment fas una mica de recorregut a la dutxa... Això sí que és un recorregut mecànic. Al estar tant a prop de la feina, no necessito tampoc molt de temps per baixar, ni per venir, ni res. Jo trigo deu minuts, justets.

Els dies que no treballes, aprofites per dormir més, per recuperar?

Dormo una mica més. M'aixeco a les vuit, o a les vuit i mitja. Una mica fins que el cos m'ho demani. Si estic molt cansada i he de dormir deu hores seguides, doncs les dormo i ja està. Sinó, normalment, a les vuit o a les vuit i mitja ja estic desperta.

Trobes a faltar hores de son? T'agradaria poder dormir més?

Home, m'agradaria poder dormir una hora més cada dia. El que passa és que jo a les deu de la nit no puc anar a dormir. És que no dormo, no dormo. Vull dir, és curiós. A part perquè també l'activitat de les cases, hi ha soroll, vul dir, i a l'estiu que has de tenir les finestres obertes i tot això, doncs, encara més. És una cosa que jo no puc dormir una miqueta..., sinó és silenci almenys que no hi hagi el sonar de les cadires per terra, de les taules. El moviment d'allò que et desperti de cop. Llavors, hi vaig a les dotze o quarts d'una segur. Algun dia inclús una mica més tard perquè...

Em deies que alguna vegada et tocava també treballar en horari de nit.

Sí, però molt poques vegades.

Quin dia és aquest torn? De quina hora a quina hora?

De dos quarts d'onze fins a dos quarts de set. O sigui, és el que complementa els altres dos.

Quines dificultats hi veus?

Home, que a les tres de la matinada entra molt de son. Hi ha..., a mitja jornada o això que, clar com que no és una habitualitat que facis, no és allò que ho fas cada dia. Doncs,

clar, tu tens allò que tindries ganes de dormir, que ja és hora de dormir i que has de... Costa una mica d'esforç d'estar desperta. Però ja després passa la son i no... A part que la feina és molt més tranquil·la. Perquè quan treballo de nit no és cara al públic, és un altre servei que es necessita a l'estació i que ha d'estar una persona. Però és molt poques vegades.

No t'agradaria, suposo, treballar habitualment en aquest horari?

No. I més per no treballar, és perquè la vida després és molt més difícil perquè ja no pots dormir. Clar, el dormir de dia és molt complicat perquè hi ha molt soroll i molt moviment. Doncs clar, no descansas i al no descansar el cos està sempre molt pitjor. L'humor de la persona varia molt, però molt.

Et sembla que hi ha problemes per fer activitats a la nit, a la ciutat? Em refereixo no només a treballar, sinó sortir i així, pel fet de ser de nit?

Jo crec que no. Jo crec que hi ha moltes coses de nit, el que passa és que, bé, pot ser que la gent està habituada ja anar de bar en bar, una mica, i de discoteca en discoteca. Però penso que fins a les dues o de les tres de la matinada encara hi ha coses, hi ha pel·lícules nocturnes, hi ha..., hi ha una mica...

Hi ha coses per fer. Però em referia més aviat si pel fet de fer aquestes coses, de sortir a fer activitats d'aquestes, hi veus problemes. Per exemple, problemes relacionats amb el transport a la nit, o problemes de seguretat o així... T'hi has trobat alguna vegada?

Suposo que això anirà segons els barris. Jo sempre que he sortit, home, jo tinc un autobús que em deixa a la porta de casa i funciona pràcticament tota la nit. I sinó, bé hi ha taxis i... Vull dir que, depèn, home si surts molt *por ahí* a Barcelona i tot això, i tens necessitat d'un transport públic, està pitjor perquè el servei és restringit. Però depèn dels barris penso que hi ha..., perquè tots els autobusos fan una ruta molt llarga. Potser el Metro, però el Metro està fins a la una de la matinada, i comença a les cinc o a les sis, vull dir que aquest espai de temps que no funciona és molt poquet. Tampoc ho trobo massa problemàtic.

I problemes de seguretat, pel fet de sortir de nit, tampoc creus tu...

És el que t'he dit, potser hi ha barris que sí que, però bé, seria fins i tot sortir de dia. Aquesta zona, particularment...

Perquè per exemple, per l'horari que em deies quan arribes de la feina hi ha vegades que és de nit.

Sí, sí, completament de nit. I quan marxo a l'hivern és completament de nit. Home, jo l'únic problema que he trobat sempre aquí, és que van posar una xurreria aquí al costat de l'estació, a aquesta banda. Suposo que com que és l'únic lloc que hi ha que està obert fins a les set o les vuit del matí i això, hi ha molta gent i fan molt del soroll. M'imagino que la gent que està al costat han de pensar que no s'acaba mai. I, bé, i a més hi ha molta gent d'aquesta que és la seva aparença, que no vol dir res, però és una mica més estranya del normal, doncs, que ha vingut al barri i abans no hi era. Llavors, bé, aquesta desconfiança de quan vas tota sola, que penses "aquest què farà, a veure per on tira". Però penso que ni tant sols és por, és pensar, bé, una mica de precaució del que podria ser, però que no té perquè. Però suposo que ja és una mica la costum de pensar que és un barri tranquil, que no té perquè passar res.

El problema és això, em deies, el soroll de cara al descans del veïns i així, de bars nocturns o...

Bé, aquí no, en aquesta zona no. Potser en algun lloc molt puntual, però en general no.

I et sembla que aquests problemes per moure's a la nit, aquest tipus que deiem de seguretat i així, són més importants per les dones que pels homes? O que les dones els viuen més?

Home, tenim més conseqüències, d'alguna manera. Potser perquè hi ha..., hi ha de tot, vull dir, un atracament o coses d'aquestes pot passar a qualsevol però desaprensus i tot això, vull dir, en pots trobar en qualsevol lloc. Jo m'imagino que per ser dona tens més, potser, més particularitats. Però per problemàtica de què puguin atracar o puguin fer m'imagino que són les mateixes en aquest moment.

Perquè per exemple, en la vostra feina, a l'hora d'organitzar els torns i això...

No pensen que siguis dona.

Això t'anava a preguntar.

Tothom ha de fer el mateix.

En aquest cas no hi ha diferència pel fet de treballar a la nit, que no sigui una noia o...

No, no és una noia la que ho fa. No ho pensen.

No hi ha una discriminació.

No, ni positiva ni negativa.

ENTREVISTA N.29

10.09.93

DADES BÀSIQUES

Dona de 46 anys, separada i amb dos fills de 19 i 13 anys. Estudis secundaris Aturada amb treballs eventuais.

El primer que et volia preguntar, et fa res que et digui de tu?

Sí, no, no.

Si em podries explicar una mica com és la teva llar, l'estructura, les persones que conviuu, de quines edats, de quin sexe són...

Bé, a veure... Jo tinc quaranta-sis anys. Aleshores, tinc un fill que ara n'ha fet dinou, i el petit que el mes que ve, el vint d'octubre, en farà catorze. Vull dir, diem tretze però és clar, el mes que ve en tindrà catorze. Des de fa qüestió de dos anys..., joestic separada, des de fa ja vuit anys em sembla. Vuit o nou anys, no ho recordo bé. I des de fa dos anys, o sigui, sortim amb un company i sembla que mig conviu aquí amb nosaltres. Una persona també de quaranta-set anys, normal, amb la mateixa situació.

Aleshores, com és per a tu un dia normal de treball?

Molt agobiant.

Un dia normal de la setmana, des de què et lleves fins que te'n vas a dormir, quin és el seguit d'activitats?

Jo, exactament, és que és molt atrafegat. Vull dir, no tinc temps. O sigui, és la clàssica persona que s'ha de... Bé, el meu cas, jo penso que no solament és ser casada, o sigui, vull dir, seperada podriem dir millor... Perquè a veure, a mi em venen dues coses. Primera: jo m'aixeco...

(apareix nun gat) No, no molesta, eh. Tranquila, ja hi estic acostumada.

No, però per si de cas, com que no sé com reacciona quan té a altres persones...

Ja.

Normalment jo.., per les necessitats que pugui tenir, que hi pugui haver per estar separada... Aleshores, o sigui, els nens eren molt petits i han tingut només que la meva tutela. Aleshores, a pesar que ara hi hagi una altra persona a aquí, a aquesta casa, no implica en absolut realment res. O sigui, de vegades penso que el que es pot arribar a tenir..., això és culpa una mica de les dones, d'arribar a ser tu mateixa. Vull dir, que està com una miqueta més sepultat. Vull dir, jo dirigeixo una casa, jo vaig a comprar, jo cuino, jo frego i ho faig tot. No tinc dona de fer feines. Treballo allà on puc i en el que puc. Perquè abans tenia una feina fixa però ara no la tinc i, aleshores, o sigui, el que sigui. D'aquesta manera què passa? que no tinc temps, manca de *cuartos*, si el nen es quedava a dinar a l'escola, el petit, s'ha de quedar a casa, ara, tornar a casa. Que això encara és més feina, no?. És més, la dona de fer feina, l'has hagut de treure perquè no en tens prou. I bé, t'aixeques, arregles una mica la casa, les quatre coses desordenades. Te'n vas a treballar, has de fer la teva feina. Tornes... Des d'allà truques a casa, truca als nens, encarregues el menjar per telèfon, normal... I, aleshores, de seguit tornes a casa, fas el dinar, dines, el que sigui, apiles les coses, si has de llegir alguna cosa, fer alguna cosa, te'n tornes a treballar. I quan tornes a la nit, sigui l'hora que sigui, aleshores, bé, comences a fer el sopar, doncs, posar rentadores, fas el dinar de l'endemà, atens els nens amb els estudis, o diversions, o el que sigui del nen... I et

dutxes tu, i t'arregles, vull dir, quan ja has fet una volta a la casa, vull dir, lo normal... I quan te'n vas a dormir, doncs, acostumen a ser les onze de la nit... Jo no sé si en aquest moment estem veient televisió o estem llegint alguna cosa, o el que estem. Però no... O sigui, si estem veient la televisió moltes vegades el fill gran sempre es queixa perquè diu que "no me n'entero del que veig". Si hi ha una pel·lícula amb molt d'*intringulis* la miro de debò, perquè sinó no estic per... Això és un dia que, aleshores, últimament bastant més complicat perquè al no tenir una feina fixa, no et pots programar els horaris. Aleshores jo estic també molt dependent de..., faig no exactament el que t'he dit dels horaris perquè estic molt pendent també dels horaris dels altres. Aleshores quan tu penses que pots estar en un moment fent una cosa, se t'ha fet... És *tremendo*, a vegades tens una pila de roba per planxar, ara estic fent un curset. I, aleshores, tinc que estudiar molt perquè apreten bastant, t'has de posar al dia, et tens que saber totes les lleis, totes les normes... I la veritat és que no arribo, no arribo. Però bé, mira. Anar fent, aquesta és la vida.

Això seria un dia normal de la setmana. Els caps de setmana són molt diferents?

No, els caps de setmana... A veure, a vegades, o sigui, pel motiu que sigui... El cap de setmana és el dia que s'ha de comprar. Vull dir, un dissabte o en aquest cas, demà és festa, doncs, anar divendres per la tarda. És el dia que s'ha de comprar per tota la setmana. És el dia que s'ha de cuinar i congelar i fer les coses de tota la setmana. O sigui, que és un dia de plaça, un dia de cuina, un dia de més rentadores, un dia que has de treure tota la planxa més així... O sigui, has de fer tot el que és la feina de casa. Però de tant en tant, doncs, bé, no podem fer sempre el mateix per la senzilla raó que n'has de sortir, no?. Llavors, agafo i el divendres per la nit ens anem al pre-Pirineu, a Bagà. Aleshores, els hi dic "bé, ara vindrà l'època dels bolets i sortirem". La setmana..., el que haig de dir és que la setmana que jo me'n vaig allà, el cap de setmana, estic *estupendament* perquè estic descansada, estic ben tranquil·la. Però la setmana la pago, la setmana la pago. Jo, estar un cap de setmana, fora, anar-me'n dissabte i diumenge és fabulós, és tranquil, és molt maco, és diví, *estupendo*, te'n vas a la muntanya, o te'n vas a un poblet, o te'n vas a la tribu, o te'n vas al que vulguis... Però això ho pago jo en tota la setmana...

Vol dir que li queda feina de la setmana endarrerida?

Exactament. Aquell dia, aquella setmana veus que la casa està feta una merda, que no arribes al fi de tota la roba planxada... I no és que haguem de ser meticulosos, sinó que simplement hi ha unes coses mínimes que s'han de fer. Que no te n'adones i t'has quedat sense llet, i això que ja havies comprat abans més llet però t'has quedat sense. El normal, això és un cap de setmana. Un cap de setmana a Barcelona en un hivern, hi ha dues o tres coses que, a mi, sempre les tens molt concretes, que a mi m'agrada molt llegir, aleshores, una de les coses d'hivern i estiu és que no m'agrada estar-me fins a les tantes al llit... O sigui, si jo normalment m'aixeco a les set del matí, doncs, potser un diumenge m'aixecaré a les nou. Però tota la família s'aixeca molt tard. Tots s'aixequen tardíssim. Aleshores què passa, jo m'aixeco ni que sigui a l'hivern, m'agafo el meu cafè amb llet, la meva fruiteta, la meva finestreta, el meu llibre, i tinc una hora de tranquil·litat absoluta. No sentot res, no poso la ràdio, no sento res. Ha de ser una bona tranquil·litat. I una altra estona que intento, i sí encara ho aconseguixo que els *nanos* m'ho facin, és que un dissabte per la tarda, després de dinar, com que tot el matí l'he tingut tant mogut, la compra, el cuinar, el no sé què, que anar aquí, que anar allà, que tanquen, que això... aleshores, necessito una estona de descansar. I és que després de dinar la pel·lícula que facin per la televisió, la més *xorrada*, la més..., la *vamos, la de romanos*, aquella me l'haig de posar perquè llavors em quedo tombada al sofà. Que m'adormo. Ja veus quina cosa més tonta, però a cadascú és... És el moment, simplement, que intentes estar relaxada i que estàs descansant. Res més. No és un altra cosa, és el moment que descansas i quan t'aixeques, encara has de fer tota la platerada de plats... Però en aquell moment ja poden fer el que sigui que els dic que ho gravin o que se'n

vagin però la televisió és meva. I em quedo adormida. Però si me l'apaguen em desperto. I, llavors, m'emprenyo. O sigui, això és meu.

A nivell de feina, en aquest moment estàs amb alguna...?

Bé, no. He fet el curse. Però treballava en una empresa i no va tirar cap endavant i, bé... Jo, veritablement, des de que em vaig separar, que ja abans treballava, m'hi trobat molt, molt angoixada per la feina.

Pel tema de la feina.

Molt, moltíssim. Vull dir, potser tampoc no estava preparada per haver de lluitar tant, per tenir al meu càrrec els dos *nanos*, i... Aleshores, sí que em trobo..., és una cosa molt angoixosa. Bé, vaig fent.

I a l'hora de buscar la feina, tens algun condicionant? Per exemple, en el tipus d'horari, en el lloc on...

No, jo si em surt la feina m'és igual. Sí, exactament igual.

Sobre la qüestió de la feina de casa, has explicat ja una mica com la teniu organitzada. No sé si em podries dir quant de temps et suposa al cap de la setmana? quantes hores?

No, la veritat és que no perquè faig el que puc. Simplement. El diumenge que em quedo a casa, que no surto, i, aleshores, o sigui, m'aixeco, i pel que sigui, doncs, agafo i començo a fregar, i a netejar, i a mirar-me les cristalleries, i a mirar el que sigui, no? doncs, ho faig. Però si hi ha un diumenge que pel motiu que sigui jo no puc netejar els vidres, he arribat a un moment que és igual. No cauen, continuen estant a aquí. Vull dir, tiro la cortina i no es veu. Clar, ara en aquest moment els vidres d'aquí que no es veuen per les persianes, jo sempre dic "nens, m'haureu d'ajudar perquè, són molt gravosos i el gran m'ajuda, cauran de pura merda". Però bé, he passat molt. O sigui que, no...

Pel que em deies d'aquesta feina de casa, la fas tota tu, no sé. L'altra part dels membres de la família no t'ajuden en aquest cas? tens ajuda? en quines tasques acostumen a col.laborar?

Sí. Bé, el fill gran m'ajuda a planxar. Ell planxa la roba. Els vidres, com que les finestres són desmontables i costen molt, els frega ell. Aleshores, el dia que jo faig que dic *zafarrancho de combate*, i en un diumenge d'aquells que dic "eh, *nanos*, desmunteu-ho tot que el diumenge hi ha *zafarrancho de combate*", ells ja saben que han d'ajudar. Que si el petit, que no és tant traçut, doncs, m'escombra o neteja..., cadascú neteja la seva habitació. No vol dir que estiguin netes, però cadascú neteja la seva habitació. Que si un ha de planxar, doncs l'altra ha de netejar les figuretes de plata, o ha d'arreglar aquells altres llibres del que sigui. En la mesura del que sigui, crec que sí, jo sóc de les persones que els de casa i el meu company també, ajuda... Però com la majoria de la gent, hi ha el gran defecte dels *nanos*, que són molt desordenats. I, aleshores, o sigui, amb el gran sempre, sobretot el gran, sempre li haig de dir "has d'arreglar l'habitació", i ahir la tenia arreglada. Ara no la puc ensenyar. Ahir estava arreglada, avui no la puc ensenyar. O sigui, llavors què passa?, quan ells comencen a intentar a ajudar-te a..., primer arreglar la seva habitació, i he vist que ha necessitat cada vegada una hora per a ell, i després ajudar-te a fer. Però dins del que parlen altres mares, jo comprar al supermercat que vens carregada amb el carro, tinc malament l'esquena i, aleshores, em posa... I, després, arribo amb mal d'esquena tot el dia, jo no hi vaig mai, s'ha acabat. El fill gran ja sap, li faig més o menys la llista i ja sap el que ha de comprar, i ell ho compra i no hi ha cap problema. Amb això sí. Sempre toca cridar, manar, queixar-me. Però sí que ho fan. Veig que altres no ho fan.

Els àpats em deies que els acostumeu fer tots a casa, amb la família?

Sí, a casa.

I en aquest cas és vostè qui se n'ocupa de cuinar, i de preparar el menjar...?

Sí. Sí, però també tinc la sort, podriem dir, que el meu fill gran estudia per la tarda i pel matí no. Jo deixo el dinar preparat, però clar, com que el petit té l'horari més just a les hores del migdia, jo puc telefonar i dir-li al nen "escolta hi ha això", perquè ell també té molta traça. Serà un home molt traçut, i, aleshores, li dius "fes això o lo altre, posa-li..., fes-li els espaguetis, per exemple, la salsa, doncs, l'escalfes o el que sigui, tens la carn allà, la fas a la planxa per a tu i pel teu germà, jo no sé a quina hora vindré". Potser m'hi presento de seguida, o m'hi puc presentar al cap d'una hora. Però ell pot anar marxant. No cuinar, però sí que pot anar marxant, i perfectament. Se'n surt molt bé.

La compra em deies, això, que la fa el seu fill i vostè és qui prepara la llista, diguem...,

Exacte, ell es preocupa sempre del supermercat perquè és lo de pes, diguem, lo de cada setmana. I jo, doncs, vaig a les botigues i a la plaça, al mercat.

Això li anava a preguntar, el tipus de comerç que utilitzava, si són d'aquí...

Normalment aquí al barri de Sants. Hi ha el mercat, que es compra molt bé, hi trobes de tot, allà, i vaig al mercat. Llavors, sempre hi ha la botiga, la polleria, que et coneixen de tota la vida i, aleshores, bé, la telefones i li dius "eh, Pepita, que preparem el pollastre, que això i lo altre, que ja vindré. Si no vinc jo, ja vindrà el noi a buscar-ho" "Vale, vale, no et preocupis". I ja sap com t'ho preparen i tot. Això també existeix.

I ho fa uns dies en concret? Vull dir, per exemple, aquesta compra fresca, diríem, un cop a la setmana...?

Sí, un cop a la setmana. Tota la compra fresca la faig un cop a la setmana, que és entre el divendres i el dissabte, normalment. Entre el divendres i el dissabte. I el supermercat també. El faig el divendres. A vegades si el *nano* no pot... La compra normalment és divendres i dissabte.

Tenen costum d'anar alguna vegada, en algun gran hiper d'aquests?

No, no, no surt a compte.

Què en pensa dels horaris que fan els comerços, per exemple? En aquest cas dels comerços del barri, tant les botigues, com els supermercats, com el mercat... Són uns horaris que a vostè li van bé, o podria canviar?

El mercat, a aquí a Sants, sí que em pot anar bé perquè està obert per la tarda. Aleshores, per les persones que a la tarda no treballem, bé. Ara la persona que té un horari partit com jo, com que tinc la plaça aquí al costat, el mercat aquí al costat, tampoc no és problema perquè dius "puc baixar amb el Metro a una altra parada, o el que sigui, i amb les dues hores del menjar puc anar-hi". Però no em surt a compte perquè aleshores encara has d'anar més atrafegada. No et surt a compte de fer-ho. Però sí tinc la necessitat i has de comprar alguna cosa o el que sigui, hi puc anar pel migdia jo. I, clar, aleshores està bé. O tinc un horari que puc anar-hi a les vuit del matí. A mi no m'implica en res, exactament no m'implica.

Perquè canvis, com per exemple, que obrissin més d'hora al matí o més tard al vespre... No té la necessitat? diríem, en principi l'horari que es fa actualment de les botigues en general li va bé?

L'únic que jo obriria és que si... És que totes les botigues fan el mateix horari. Aleshores, el que pot passar és que, clar, si tu necessites en un moment donat alguna cosa, doncs, ja totes les botigues t'han tancat a la mateixa hora. Però en aquí, en aquest barri de Sants hi ha diverses botigues que obren a hores que no són les normals. I aquestes...

Vol dir aquestes botiguetes que són més petites?

Exacte, la botigueta petita, o el que sigui. Jo no m'hi trobo perquè clar, perquè encara tinc el meu fill gran que em va comprar ell el que sigui i no hi ha problema. Ara bé, el total d'aquestes botigues que van fora d'horari va molt bé. Van molt bé, perquè si tu vens de treballar un dia que arribes a les nou de la nit, i la botiga, home, potser les nou ja són hores de tancar. Però aquí darrera mateix tinc una botiga que sempre es queixa que tanca molt tard, però jo no sé de què es queixa. Aquest botiga ja sap que abans de les cinc de la tarda no ha d'obrir per res perquè tots quan surten, els mestres d'aquí de l'escola, de totes les que treballem pel voltant, anem a parar a aquella botiga. És que ja abans de les cinc, o de les sis de la tarda no cal que obri. Ella ha de fer un horari, vull dir, que obri més tard i que tanqui més tard. I ell el que fa és que té obert tot el dia. Però també li surt a compte perquè sempre té gent. Té el supermercat al costat i la gent va a la botiga, vol dir que li ha de sortir a compte. Però bé, seria qüestió que ells també s'ho montessin. Ja és un problema d'ells. I aquestes botigues que tanquen tant tard, sí que van molt bé. No sé si a tothom, però sí que hi ha d'haver un tipus de botigues, de tota mena, que poguessin obrir una altra... i donessin l'oportunitat de poder anar a comprar.

Vostè li sembla que en aquest tema els comerciants han de fer el que ells vulguin, o que l'administració hauria de dir-hi alguna cosa, sobre el tema dels horaris?

Home, jo penso que la persona que vulgui obrir el diumenge, o vulgui fer el que sigui, ho faci. Tant malament està per guanyar-se la vida actualment que cadascú faci el que sigui. Que tot estigui una mica regit i una mica controlat per part de l'ordre públic, doncs potser sí. Perquè llavors seria la torre de Babel. Però que si hi ha comerços, com aquesta botiga, que volen tancar a les nou o a les nou i mitja, no tenen perquè obligar-els a tancar.

Que la llibertat, en principi, s'hauria de...

Exacte. Hi ha un tipus de gent que pot comprar de bon de matí. I aquesta senyora de bon de matí, ni que tu tinguis una botiga que tanquis a les deu, no t'anirà a les deu perquè l i agradarà sortir i anar-hi de bon de matí, tenir les coses a casa col.locades, o al migdia. I la senyora que treballa, perquè se'n va de treballar de vuit a sis de la tarda a T, quan arriba, com totes les botigues a les vuit estiguin tancades, ho sé perquè jo també ho he fet això d'anar-hi de les vuit del matí fins a les sis de la tarda a T, quan jo arribava a casa meva eren les vuit de la nit. Aleshores, clar, treballes de vuit a vuit. Quan anava allà a G tres quarts del mateix. Aleshores, què passava? que a la que em descuidava una cosa, sempre tens la veïna o a qui vulguis, però bé, tu, estem parlant de tu mateixa.

D'acord, sobre el tema del treball de la casa, parlant no del teu cas en concret sinó una mica en general, que penses sobre el fet que normalment siguin les dones les que carreguin amb quasi tot la feina?

Bé, a veure, com que sempre s'ha fet d'aquesta manera, i més en la meva generació que

jo tinc quaranta-sis anys, doncs vull dir, és que vull dir aquests homes educar-los ara d'una altra manera. O sigui, tenen ja que sortir d'ell i veure que la nova generació... Per aquí podem agafar una mica els homes, jo crec. Per la part..., les de la meua generació i inclús més grans. Per la part de la sensibleria aquella de dir "noi no et facis carrossa, fes-te una miqueta més modern. Mira fulano que té vint-i-tants, trenta anys i mira el que fa". I veure tots els altres matrimonis joves que fan diferents coses i ells diuen "carai, sí que m'estic quedant una mica enrera". Però no obstant, és molt difícil de re-educar-los, a aquesta gent. És molt difícil.

Vol dir, potser, això que em deia vostè, creu que amb les parelles més joves es comparteix més les feines?

Sí, sí. Perquè també... Mira, jo sóc de les que quan em vaig casar a mi no em van deixar continuar treballant, en aquell moment. Jo ja volia, però no volien. No em van deixar treballar. Aleshores, clar, ja et van acostumant des del primer moment. Ara les parelles que es casen ja saben... Ja han de programar-se amb la seva vida de casats de com tenen que fer les coses, i quan tenen una criatura de qui es quedarà els nens en determinades hores i qui se'ls quedarà en determinades..., pels horaris d'ells. I això em sembla perfectament bé. Em sembla molt bé perquè a més a més, monetàriament és una mica feixuga la sensació d'ofec que tenen normalment les dones. Les dones tenen que estan ofegades. Però no ja solament per la gran feina que tinguin, la típica mestressa de casa que només fa de mestressa de casa, sinó que és el sentiment aquest d'ofegament i que sempre fas el mateix, i que no tens a ningú, i que si surts a parlar amb la veïna del costat ets una xafardera. Jo crec que una mica és aquest sistema.

Li sembla, en aquest cas, que també, el fet quan el fet que la dona treballi fora, fa que hi hagi més..., que els altres membres de la família participin més, co_laborin més? que quan hi ha una mestressa de casa que es dedica a...?

I tant. Segur, segur.

Pel que em diu, vostè ha intentat educar els seus fills en aquest sentit, encara que siguin nois, que aprenguin a fer les coses de casa?

Sí, tot. També, s'ha de dir que el gran, precisament, és un *nano* molt traçut amb les mans, o sigui, ell és molt artesà, diguessim, i a totes les coses, bé, posa una mica d'enginy. Aquest petit també l'educo igual però les mans són perquè les ha de tenir. Vull dir, de traçut no en té res. Aleshores, a ell li costarà molt més fer les coses. És molt despistat i a més a més no és traçut. Aleshores costarà. Però sí que se li educa també perquè sàpiga fer-ho, que ho faci.

Quan els seus nens eren petits, quan va tenir els fills, vaja, quan eren bebès, vostè treballava en aquell moment?

No.

O sigui, en el seu cas va ser vostè qui se'n va ocupar dels nens?

Bé, jo estava treballant en una empresa, per això, quan em vaig quedar embarassada del gran. Però vaig plegar. Vaig plegar de treballar abans de tenir el *nano*. Bé, és que era una feina temporal, sense contracte i sense res. Aleshores, jo que no ho necessitava i així, doncs, ho vaig deixar per estar només que pel *nano*. Aleshores, al cap de dos anys vaig trobar una altra feina que a la llarga no estava tampoc sense contracte però m'ho haguessin fet, el contracte. Però aleshores no hi havia tantes guarderies com hi ha ara. I això que encara en falten, però no n'hi havia. Aleshores, tenies el nen en mans de les àvies. Les àvies discutien entré si perquè una deia una cosa i l'altra una altra. Llavors, tu volies una altra cosa. Per tant no et sortia a compte. I després d'haver estat

treballant durant un any ho vaig deixar. Però després me'n vaig arrepentir molt. Sí, perquè em vaig quedar sense la feina. No sé, en aquell moment, després, em vaig arrepentir. Ara ho vaig fer, doncs, evidentment...

Quan els nens eren petits, si volies sortir algun dia a la nit o així...?

En principi no tenia problema, cap tipus de problema.

Que feieu, canguros, la família...?

Quan sortiem amb el meu marit?

Sí, si volies sortir una nit sols o així?

Sí, li deixàvem a una iaia o a una altra. No hi havia cap problema. I quan la meva germana era soltera, la meva germana és la que venia a aquí a casa i la que es quedava a dormir. I, després, alguna vegada els havia deixat, sobretot al gran, perquè es porten sis anys de diferència, li havia deixat, com que és la padrina, li havia deixat amb ella. Sinó les iaies. No he tingut mai cap problema.

Sobre la qüestió dels horaris de les escoles, potser ara és menys important perquè ja són més grans, però quan eren més petits i així, què en pensava dels horaris? O de com funcionen actualment?

Bé, el que és l'horari de guarderia, de nens quan són molt petits, per la mare que està treballant, doncs, surt..., perquè clar has d'anar-hi a pagar. Et passes la vida pagant. Pagant, perquè tens que pagar a una persona que te'l vagi a recollir i que te'l tingui fins que tu no vinguis, o que vingui la iaia o el que sigui. Però és una època. Però després tampoc no està tant malament, perquè els *nanos* després de sortir de l'escola sempre van o a Taekondo, o al gimnàs, o al que sigui, o a l'altre. El primer, quan són d'una edat més mitjana, aleshores, els aparcuem, perquè la veritat és que els aparcuem a un gimnàs o a on sigui, i un dia t'encarregues tu de portar-els-hi, i un altra dia poses una altra mare. Però quan són més grans i tenen que estudiar més, ja els estudis, aleshores ens va molt bé perquè han d'anar a anglès, o millor van a fer un esport o un altre. Aleshores, ells tenen uns horaris lliures, ells també, per fer o no fer res, també de disbauxa. Però és clar, tu no tens..., perquè jo ja firmaria per tenir un horari de nou a cinc de la tarda. Jo ja firmaria però després tindria un horari per fer el que volgués, i ara no ho puc fer. Aleshores, per fer el que volgués o perquè podria arreglar més casa meva, o el que sigui. però no ho tinc. I, aleshores clar, quan surten a les cinc tenen temps de fer una mica el burro *por ahí*, i ja parlo de nens més grans com els meus. I, després, d'anar a anglès o el que hagin de fer, cadascú lo seu.

Sobre, seguim amb el tema dels horaris, per exemple els horaris de tots aquests serveis públics, i els oficials, que només obren al matí...

Això ho trobo molt malament. Igual que els bancs i les caixes. Tots aquests ho trobo fatal. Són els que ho tenen més ben montat. Perquè ells viuen, vaja, com *los curas bajos*, que es diu. Perquè clar, tu tens un horari i tens que anar després molt ofegat. Sí que la caixa ara obre..., tanca a les tres de la tarda o el que sigui, pots anar-hi pel migdia, però no sempre pots anar-hi tampoc al migdia. Hi ha gent que està a fora. Potser has d'anar a cobrar un taló que has d'anar a l'agència aquella, perquè sinó els bancs et cobren uns interessos per cobrar-t'ho. Llavors, penses, bé, per què haig de pagar cinc centes pessetes per un fora de plaça si jo puc anar-hi. Vull dir que és un miqueta més...

Vol dir que a vostè li sembla que aniria bé que obrissin a les tardes, a aquests llocs? Com a les botigues?

Sí, o bé el de torn. Una manera o altra de fer-ho. O tenir, com tenien abans, que tenien un dia que era tot el dia. Aleshores dius, bé, és un dia que et donen de marge per a tu poder anar-hi. El cert és que la Caixa quan tenia obert tot el dia, a les tardes tenien sempre gent.

Li sembla que les targetes, els caixers automàtics i això, ho solucionen?

Home, així sempre està la cosa. Vull dir, perquè tens que anar a treure diners o fer qualsevol cosa, o una consulta o alguna cosa, t'ho agilitzen bastant. Però això no ho és tot.

Vostè en fa us, d'aquests tipus de...?

Sí. Em va bé, sí, sí. Ara, el que no estic d'acord és amb tot el *ente* públic. No estic d'acord amb els horaris que fan, en absolut. Vull dir, que facin de vuit a tres, o el que sigui, i després tancat. Llavors, has d'anar-hi en un horari super limitat, perquè a més entren de vuit a tres, però potser només fan pel públic de nou a dues. Bé, llavors tu que fas? Imagina't una persona que està treballant a T i que ha d'anar-hi a les nou. Ja, quan va a treballar ja ha perdut més de mitja jornada. I un dia t'ho pots permetre, però un altre dia no. Vull dir, això sí que ho tenen fatal.

Utilitza algun tipus de servei a domicili?

No. Les pizzes pels *nanos*. No, cap.

Sobre el temps lliure, també me n'ha parlat una miqueta sobre tot això de les aficions i així. De quan temps disposa vostè? Em podria fer una valoració en hores a la setmana, d'aquest temps que em deia per llegir...?

Molt poc. Si me'n vaig a fora, vull dir, si me'n vaig a fora bé, perquè de, podríem dir, de dos dies o tres, només hi ha unes hores que necessito per anar a comprar i fer les quatre coses precises de la casa. Allà sí que no hi ha qüestió de mirar-s'ho. Però, i aleshores, doncs, és un dia i mig que tinc lliure per llegir, per fer..., però després ho pago. Si estic a Barcelona, aleshores, podríem dir que lliure, lliure per a mi, només tinc que una tarda, podríem dir. Com a molt una tarda, només. Allò de dir, després de fregar plats un dissabte per la tarda, o abans de fregar plats, aleshores tens lliure la resta del dia, per la senzilla raó que el dissabte no es fa sopar a casa. Com que cadascú va per la seva, i aquell dia, ja hi ha menjar si algú vol menjar, menjar fet, cuinat. I sinó hi ha per fer entrepans. I els nois són lliures de fer..., que no venen, o se'n van amb els amics o el que sigui. Aquell dia jo no cuino, ni frego els plats cada nit, ni res perquè no se sap mai. Aquell dia és un dia lliure per tothom. I és l'únic, podríem dir que és l'únic dia que hi ha.

Li agradaria tenir-ne més de temps lliure?

Més que de molt seguit, el que m'agradaria seria poder anar més descansada, no tant ofegada el dia a dia.

Li agradaria aquest temps per fer alguna cosa en concret? Hi ha alguna cosa que...?

A mi hi ha dues coses que...

Algun projecte, o alguna cosa que li agradaria fer i no fa per falta de temps?

Sí, hi ha una cosa que m'ha agradat sempre, només una vegada ho vaig intentar-ho i

després em vaig quedar embarassada del petit i com que vaig estar molt malament, doncs, vaig tenir que fer repòs, i vaig tenir pocs mesos de classe... Però sí que hi ha una cosa que sí que m'agradaria molt, que és estudiar pintura. M'agrada molt pintar, m'agrada molt, sempre m'ha agradat tot el que és el dibuix. Més que la pintura, el que és el dibuix. M'agrada molt, i tot el *mundillo* del que és el dibuix. M'agradaria molt. Però per això necessites temps i diners. És car.

Li sembla que les dones tenim menys temps lliure que els homes, en general?

Sí. Sí, perquè un home està molt atafegat, i molt estressat, i va molt penjat, perquè a més a més els homes... Les dones es penguen i continuen però els homes no. I els homes també estan estudiant, els que són més joves, que si l'anglès, que si continuen la carrera... Vull dir que continuen fent moltes coses, els que són pares de família ja se'n preocupen dels seus fills i tot. Però quan en un moment donat ells volen descansar, ells descansen. Quan en un moment donat ells volen dir "estic agotat i m'haig de quedar al llit", tant si és veritat com si no, no ho posem en dubte, ells ho fan. I la dona li faran mal les cames, es trobarà malament, li farà mal el cap, el que sigui, però rutlla. O sigui, que a la llarga amb la mateixa comparació, amb les mateixes oportunitats... Això és com el treball, amb les mateixes oportunitats abans tindrà feina un home que no una dona. Doncs, això el mateix, abans treballarà dins de casa..., descansarà més un home que una dona.

Per què li sembla que és així?

Per una costum ja de caràcter, de manera de ser de les persones.

Li sembla que també utilitzem el temps lliure o personal de manera diferent, els homes i les dones?

Sí, però no trobo que hagi de ser diferent. O sigui, jo puc trobar que la meva parella té coses totalment diferents... Potser per a ell, al estar-se estirat llegint un llibre i mirant els ocells com passen, per a ell és fabulós i molt bé, o anar-se'n a veure el mar o anar a sentir música. I una altra persona es distreurà en el seu temps lliure, doncs, anant gravant, o cantant en cassettes, o els videos, o el que sigui. El temps lliure, tant si fas coses com si no fas coses, és de cadascú. El que sí que per la manera, o per la..., jo crec que per la manera de ser o per l'educació que hem rebut, les de la meva generació som poques les que pensem que el temps lliure és no fer absolutament res. O sigui, el no fer absolutament res, no arriba a ser un temps lliure, és com una pèrdua de temps. I educant-se anar al mig d'una plaça, ara a un poble, per exemple, a no fer res, a estar-te mirant el sol i mirar la gent com passa, i passar-te una hora, i que consti que jo ara queestic de vacances ho faig, ha costat molt educar a una dona, ja de la meva edat o més gran, a dir "estic descansant, no haig de fer res i no faig res". En la meva educació, el descansar i no fer res era asseure't i poder fer ganxet, per exemple. Ja era fer una cosa que estàs descansada però anaves fent. I em sembla perfecte. Però el no fer res, no servia per res.

Sobre l'horari dels serveis d'oci, com per exemple, el cinema, el teatre, un concert o així, què li semblen?

Bé, clar, jo, amb els horaris que tinc jo bé. Perquè abans no podia anar al cinema si no era a les onze i mitja o... Però ara hi ha la sessió de les vuit que és una hora entremig, que està bé. Aleshores, bé, normalment bé. Ara, normalment per això, això ja és una tendència normal a Espanya, les coses es comencen molt tard, les coses interessants. Aleshores, els concerts, tot, tot. És que te'n vas..., tot comença tard. I no es tindria que començar més tard. M'agrada més l'horari tipus anglès, que les coses es comences cap allà sobre les nou, perquè sopen abans o el que sigui, i, aleshores, pots disfrutar..., pots fer la teva feina, el teu treball, pots anar a disfrutar d'aquell espectacle, però al

mateix temps també, si no vas a un espectacle pots disfrutar d'estar a casa teva, amb la teva família. Com que també plegues abans..., tot és un altre ritme. Aleshores, pots estar-hi més. Que nosaltres, com que ho fem tard quan arribem a casa són les nou de la nit, aleshores si has de preparar el sopar, fer-li, t'has de dutxar, arreglar-te, per estar-hi a dos quarts d'onze per anar bé, al cinema... Totes les coses les fem tard, és el gran vici, però això nosaltres ho tenim montat així de tota la vida. Això sí que costarà molt de canviar-ho. Però ho tenim montat així.

Sobre les hores de la nit, quines hores té costum de dormir i de llevar-se?

Jo, normalment, me'n vaig entre les onze, les dotze, a dormir. I m'aixeco entre les set i les vuit.

Això els dies laborables, diguem. I els dies de festa?

Sinó és que tinc alguna cosa...

Pot dormir més?

No, no, no. No perquè, potser en comptes d'aixecar-me a les vuit del matí, m'aixecaré a les nou, però també m'hauré anat a dormir una mica més tard. Més o menys sempre dormo el mateix.

Troba a faltar hores de son, li agradaria poder dormir més?

No, dormo el mateix. Trobo que és l'angoixa del dia a dia de la setmana. Quan arriba el cap de setmana nomès saber que pots estar-hi el que vulguis, ja t'aixeques a les nou i ja fas una mica el ronso, i una mica el mandretes, i ja està. Ja estàs migcontenta. Ara, el que sí que tens és, al dia a dia, l'angoixa, el córrer, el saber que no tens per dormir, el que no tens per fer les coses. El saber que les coses..., que no arribes, l'angoixa de no arribar. Crec que és més això.

El que seria fer activitats a la nit, encara que no fos pel treball, però sortir per la nit, posem. Li sembla que comporta algun tipus de dificultat o de problema, el fet de sortir a la ciutat a les hores nocturnes, el fet de ser fosc o...? Em refereixo a problemes relacionats al transport o seguretat...?

Bé, jo des de que va començar fa uns anys la inseguretat ciutadana, diguéssim, quan jo vaig per la nit al centre, i hi vaig sola... Si vas acompanyada sembla que et faci més de, de, de company, no?. Aleshores, o sigui, doncs, procuro agafar-me al Metro o als transports públics. Si vaig per Barcelona sempre. Perquè amb el transport públic vas amunt i avall. I a la tornada agafo un taxi. Que també et surt més a compte, que no anar-hi amb cotxe o anar-hi amb el que sigui. I em va bé. Entenc que els caps de setmana, dissabtes..., divendres, dissabtes i diumenges els transports, els Metros acaben molt aviat. Però també entenc que el Metro necessita el seu temps per netejar les vies i posar les coses. Però aniria molt bé que el Metro estigués més hores, en dissabte, aquests dies... O en dissabte, per exemple, no sé, algun dia. Però clar, ells també necessiten fer les seves, han de tenir unes hores tancat. Ara, per nosaltres que ens va malament sí que aniria més bé.

I problemes de seguretat, no s'hi ha trobat mai?

A mi personalment no. Al meu fill sí. Al meu fill, en qüestió de l'escola..., el S també una vegada en sortir de l'escola... Però al meu fill en l'època que podriem dir que tenia uns catorze anys, la veritat és que el van atracar bastant. I al mig de la carretera i tota plena de gent.

Li sembla que aquests problemes, de sortir a la nit, són més importants o els sent d'una manera més greu la dona que l'home?

Jo no he tingut mai, jo com ha dona no n'he tingut mai. I he sortit de nit, i he vingut a les sis de la matinada. no n'he tingut mai. Ara, potser sí que n'hi hagi més pel fet de ser dones, i, aleshores sí que potser sí... Jo particularment no n'he tingut.

DADES BÀSIQUES

Dona de 43 anys, casada i amb tres fills de 20, 16 i 11 anys. El marit té 45 anys i és empresari. Té estudis secundaris i treballa d'agent d'assegurances.

El primer, per situar una mica la cosa, si em podries explicar com és la teva llar. O síguí, les persones que la formeu, quines edats tenen, quin sexe...

Bé, som cinc a casa. Jo sóc l'única noia del corral perquè tinc tres *nanos* i el marit. Aquest és el mitjà, el que corre per aquí, que té setze anys, després hi ha el gran que que en té vint, està una mica a cavall entre aquí i casa de l'àvia, i el petit que en té onze.

Em podries explicar un dia normal de la setmana. Des de que et lleves, fins que te'n vas a dormir, quin és el seguit d'activitats o de coses que fas? Tot el recorregut, diguem, un dia d'aquells de treballar, vull dir.

Normalment, la primera que s'aixeca sóc jo. Bé, primer el meu marit, perquè ell treballa amb uns horaris que..., avui per exemple, des de dos quarts de set que s'hi ha ficat. Però, després m'aixeco jo cap allà a dos quarts de vuit, o les set... Depèn, hi ha dies que a dos quarts de vuit, hi ha dies que a les set, depèn. I hi ha dies que a les vuit, depèn del que hagi de fer. Però vaja, normalment entre dos quarts de vuit i les vuit. Doncs, llavors, recullo una mica per aquí, si puc fer alguna cosa, no sé, el meu llit, recollir una mica... I, després, llevo al petit que és el que ha d'entrar a les nou a escola. Estic pendent d'ell perquè és un *nano* que és molt lent. Aquest any ens ho maneguem una mica millor, però fins ara ha sigut un cas per vestir-se, per aixecar-se..., molt lent. Llavors, doncs, va a l'escola. Quan ell se'n va a l'escola aquests dos... Llevo a aquest també perquè aquest entra a les deu, a l'escola. Normalment, doncs, m'has de dir *Curro el armero*. Si haig de preparar el dinar, deixar-lo preparat, el deixo preparat per marxar, perquè normalment al migdia o vinc més tard que normalment dinen ells o no vinc a dinar, ja. Llavors, quan jo ja ho he deixat tot una mica, més o menys, embastat, doncs, me'n vaig a treballar. Com que la meva feina tampoc no és un horari fixe, que hagi de fitxar, que puc combinar-m'ho... Doncs, normalment me'n vaig al despatx... Si hi ha gent al despatx, me'n vaig al despatx. Faig trucades i coses... Després torno cap allà les tres a casa, o quarts de quatre, dino una mica, el petit no vé fins a les cinc que surt de l'escola, dina a l'escola. I després de dinar, doncs normalment, faig una mica de repòs, perquè d'això sí, d'anar-me'n... Si no vinc a dinar a casa m'és igual perquè, vull dir, no..., ja et poses en marxa directament. Però si vinc a dinar a casa, doncs, m'assec una mica i... I, després, bé, recollir. Si haig de sortir per la tarda, doncs, tornar anar al despatx. Després vinc, si he deixat alguna cosa per sopar, doncs, ho faig. Si no he deixat res organitzat, doncs, lo típic de les dones, anar amb la bolsa, la cartera, el paraigues... a tots els llocs, i anar comprant. Una mica d'aquí i una mica d'allà, doncs, per a fer el sopar. El problema no és perquè no tinc un horari fixe. Igual puc venir a les vuit del vespre, com puc venir a les nou. Com a vegades a les deu. Depèn de la gent, l'horari que volen fer. I, bé, normalment sóc jo la que m'ho arreglo tot perquè aquí ningú no dona un cop de mà per a res. Això, faig el sopar i ells diuen que fan sí paren la taula. I encara es barallen. Paren la taula, faig el sopar, sopem. I, bé, moltes vegades el meu marit no hi és ni a sopar, doncs, arriba tard de la feina perquè té algú encarrec. I quan sopem, se'n van a dormir ell i els petits, i jo em quedo a recollir una mica la cuina i tot això. És que l'horari aquest meu és una mica... No sóc, segurament, la típica persona que va a treballar, perquè no tinc un horari fixe, igual puc combinar-m'ho. En contrapartida tinc uns avantatges, si un dia haig d'anar a comprar i em va bé, doncs, anar més tard, doncs, m'ho puc combinar en aquest sentit. Jo la compra me la puc

combinar. Però clar, normalment, com que sempre tinc alguna cosa per fer, la compra la faig el dissabte. Que el dissabte no vaig a treballar. Dissabte al matí.

El cap de setmana, això t'anava a preguntar, aquest ritme d'activitat durant el dia, és diferent?

El cap de setmana és diferent. Vull dir, hi ha molts caps de setmana que ni tant sols surto de casa, pràcticament. Vaig dissabte a comprar, això sí. A comprar, tot el que pugui comprar de menjar i tot això... Vull dir, ja em quedo a casa, ja pràcticament no surto. Llavors, doncs, ja aprofito per planxar, per fer coses que durant la setmana poder no puc fer. O simplement m'estic assentada mirant la tele, o llegint o no fent res. Perquè, també, de tant en tant ja convé. Per això dic, si no sortim, més que res no és perquè a mi no m'agrada sortir, com a persona m'agrada, però al meu marit no li agrada gaire. No és que no li agradai, és que també està cansat d'estar tota la setmana fora, i el que vol és estar a casa. Llavors, normalment, ja dic ens quedem a casa. Algun dia igual sortim, no sé, algun lloc o altre, però... I els *nanos*, com que ja són grans, doncs, ja està. Allà ells, van cap a aquí, cap a allà, tenen amics i...

El treball que fas, en què consisteix exactament?

Jo sóc agent de seguros. Llavors, clar, depèn de les visites que tinc concertades, doncs, tens més feina o tens menys feina. No tinc una obligació d'anar a... Ja et dic, al despatx el tinc allà al P, però, vaig allà al dia per..., m'haig d'organitzar la feina, o portar pòlisses, o recollir...

Perquè és una feina que la fas per lliure, tu com a autònoma?

Sí, sí, quasi com aquell qui diu... No com a empleada, no. Una mica, un agent és com un autònom. Llavors, vas allà perquè, clar, també has de fer trucades, perquè si no fas trucades tampoc et surt cap visita. Normalment és una mica això.

Fa molts anys que la fas, aquesta feina?

Així, dedicant-me directament a les assegurances farà uns cinc anys. No encara, deu fer quatre que mi dedico. Però abans havia treballat a altres coses, també de tipus venda. Abans, abans de tot això havia estat a la V. deu anys. La famosa V. Quan es va acabar cadascú va haver-se de buscar feina per on va poder. (intervenció del fill).

Com hi vas normalment de casa fins al lloc de treball?

Amb el Metro.

Quant temps em suposa?

Si vaig al despatx, normalment és mitja hora. Perquè haig de fer dos Metros. Haig de fer la línia 1 i la línia 3.

Llavors, la dedicació que tens a la feina, és una dedicació complerta de quaranta hores o és menys, potser?

Home, depèn. Perquè hi ha dies que potser faig vuit hores, entre una cosa i l'altra faig vuit hores... Ja et dic potser vaig al despatx a les onze del matí, o surto a aquesta hora, però potser torno a les deu de la nit a casa. I hi ha dies que potser hi vaig a les dotze i a les quatre de la tarda ja estic a casa, depèn de les visites. Tampoc és un horari...

Però hi ha unes hores fixes que sempre les tens ocupades, més o menys? Durant al dia...

Les hores fixes que he de fer, normalment, ocupades, solen ser, doncs, a partir de les dotze, que és quan trobo més o menys a la gent, fins a les quatre de la tarda. I, després per la tarda, a vegades, de cinc a vuit, o..., o de vuit a nou, depèn. Normalment, quaranta hores a la setmana, sí que surten.

O sigui, és una jornada complerta, es pot dir. I, aleshores, d'aquesta flexibilitat o de que tot sigui variable, aquest horari te'l pots organitzar tu, les visites, els clients... com tu vols? O més aviat depèn d'ells, de les hores que a ells els va bé?

Més aviat depèn d'ells. Però jo ja tracto de portar-los una mica a la meva conveniència. Perquè si establim un horari entre el que li convé a ells i el que a mi em convé, doncs, procurem arribar a un termini mig. Que ens vagi bé a tots dos, normalment és així. Normalment, quan aquesta persona només li va bé, doncs, a les vuit del vespre i que vagi a casa seva, doncs, haig d'acabar anant-hi a les vuit del vespre, encara que no m'agradi massa però ho de fer. Però, vaja, si puc fer les visites entre mig matí, o mitja tarda, per a mi millor, perquè és l'horari que a mi em va més bé.

I, la variabilitat aquesta, això que dius de "procuro fer-m'ho venir bé", és per intentar fer-ho compatible amb les feines de la casa o...?

Sí, normalment sí. Per fer-ho compatible, doncs, si tinc coses per fer a casa, perquè tu saps que les dones que treballem a fora fem doble feina. Fem la de fora i la de dintre. Llavors, doncs, has de buscar una mica, doncs, poder-t'ho compaginar. No sé, si un dia has d'anar al metge amb un *nano*, o no sé, a comprar una cosa determinada, llavors, clar, t'ho has de combinar.

I al contrari et passa? que per causa de la feina professional a vegades no puguis, diguessim...

A vegades sí, més d'una vegada m'ha passat. Clar, m'ha interessat una cosa i, vull dir, ho he hagut de fer. Així de vegades, poder m'interessaria poder fer alguna cosa més a casa, que m'interessaria fer i no puc perquè he quedat amb algú i he hagut de sortir pitant. O sigui que, la feina és el primer sempre.

Ara repassant una mica aquesta altra feina, aquesta altra càrrega que deies que tenim les dones, que és el treball domèstic, de manteniment de la casa... Això tens una idea de quan temps et suposa al cap de la setmana? Quantes hores...?

No sé, vull dir...

Més o menys...

Es que saps, que la casa no pots fiar-te. Perquè si vols dedicar-t'hi les vint-i-quatre hores del dia, les hi pots dedicar, no s'acaba mai. Perquè no solament, et dediques a la casa, anar netejant i... sinó que és el *nano* que et vé amb els deures que l'has d'ajudar, l'altre que no sé què, l'altre que vull comprar-me uns pantalons... En fi, llavors, una mica, tot això és feina de casa, encara que no es pot...

Sí, clar, també s'inclou...

Llavors, no sé, jo procuro combinar-m'ho, però possiblement un promig de tres, quatre hores diàries segur.

I el cap de setmana potser més?

I els caps de setmana potser més. Perquè ja et dic, tot lo gros que no ho has pogut fer durant tota la setmana, llavors, ho fas el cap de setmana. Potser pots dedicar més temps a la cuina, potser tota la setmana vas corrent i fas una mica allò que pots... I, no sé, si has de planjar, si has d'organitzar alguns armaris, o això... ja ho fas aquests dies que fas més vacances.

I de tot el volum de la feina de casa, hi ha alguna cosa en concret que... O sigui, quina seria la tasca, la feina que et porta més temps, que et demana més esforç?

La feina que em demana més esforç? possiblement, no sé... La que menys m'agrada fer que és la feina normal de casa, vull dir, el recollir, el tenir tanta gent, doncs, el manegar la roba... Tot això em costa un gran esforç. Vull dir, em costa menys esforç potser el que és el cuinar perquè m'agrada, i el que és organitzar les coses típiques dels *nanos* i això. Però per a mi, el que és la rutina de cada dia, que s'han de fregar els plats, s'ha de netejar el terra, s'ha de recollir... Tot això per a mi és pesat. Però bé, vas fent...

I, pel que em comentaves, aquest volum de feina, en principi la coneixes totalment tu. Ets la responsable de tot.

Sí, sí, en principi sóc la responsable i l'executora. Les dues coses, perquè clar, el meu marit al principi ajudava, però ara, com que té més feina que mai, no m'ajuda. Perquè és empresari, i com que és empresari treballa més que mai, i guanya menys, que es pot dir tranquil·lament. Llavors, no em pot ajudar. Els *nanos*...

Un problema de temps, vols dir?

Per un problema de temps. Els *nanos*, perquè... D'acord, vull dir, encara que des de petits els dius que s'han de fer el llit, que han d'organitzar-s'ho... després arriben a l'edat d'aquest i ja s'obliden.

A part d'això que em comentaves de la taula no fan res més?

No fan res més... Normalment no, perquè són... Jo ja els faig responsables però ells no volen agafar la responsabilitat. Perquè des de que tenien tres anys que els dic que han de fer el seu llit abans d'anar-se'n, doncs, aquest en té setze i no se'l fa cap dia, cap. Llavors em diu "per què me l'haig de fer si a la nit me l'haig de desfer?, si et molesta fes-el tu". És lo típic. (intervenció del fill). Llavors, no en prenen de responsabilitat, és això. El gran perquè ja diu que ell ja té vint anys i que ell ja va a la d'ell. I el petit perquè diu que si el mitjà i el gran no ho fan, doncs, ell per què ho ha de fer, no?. I així anem.

De tot aquest conjunt de tasques que parlàvem, de casa, hi ha algunes coses que les facis simultàniament? O sigui, que al mateix temps que estàs fent una cosa en fas una altra, o estàs pendent?

No sé, quasi bé totes. No sé, a vegades, tipus... vull posar la rentadora iestic amb alguna cosa al foc, i haig d'estar pendent d'això. Altres vegades, doncs, el telèfon, o... No sé, mil coses, poden ser simultànies totes les que es puguin fer. Perquè a vegades les començo tres o quatre vegades. A vegades vols anar tant de pressa que dius "ara, començo a fer el llit, però ara penso que he de posar la rentadora". Deixo el llit a mig fer i me'n vaig a posar la rentadora. O al revés, vull dir, s'ha de fer, i és... No sé, no cal que t'ho digui, és feina simultània, moltes vegades que ho fas.

Bé, estàvem parlant de tot això del treball domèstic, a part de la col.laboració o la no col.laboració que tinguis dels membres de casa, tens

alguna ajuda externa?

No, no. Bé, la meva sogra, però tota l'ajuda que et fa és el petit quan ve de l'escola, doncs, ella el recull. I si no hi sóc jo se'n fa càrrec ella de fer-li el berenar, i així fa els àpats puntuals.

Els àpats dels membres de la família, els acostumeu a fer a casa?

No, ja t'he dit abans que depèn, meitat i meitat. El meu marit, dina a fora perquè té el treball a fora, doncs, dina a fora cada dia. El petit dina a l'escola perquè al no tenir un horari fixe tampoc no podria atendre'l perquè ell ha de tenir un horari molt puntual. I el mitjà i el gran, i jo, doncs, sí, som els tres que dinem a casa, normalment.

L'esmorzar i el sopar sí que els feu aquí?

Sí, els esmorzars i els sopars sí. El sopar és el que normalment fem més comú, però al dinar, normalment al migdia som els tres.

I en tot cas ets sempre tu qui se n'ocupa de cuinar i... Teniu unes hores fixes per fer els àpats?

No. És que és això, que jo sóc, potser en aquest sentit, molt poc organitzada. Però és que no... Al no tenir un horari fixe, vull dir, cadascú... A vegades, ja dic, si puc ja deixo el dinar preparat, sinó el deixo mig preparat, i sinó els dic "mira, feu-vos el que us sembli a vosaltres i...". Però vaja, jo normalment jo no tinc un horari fixe. Igual vinc un dia a les tres, que un altre dia vinc a les quatre, que un altre dia no vinc. I els fills tenen un horari fixe. El mitjà plega a les dues, o així, i l'altre aproximadament també, a les dues o a dos quarts de tres. Normalment dinem entre això, entre les dues i les tres.

La compra com ho tens organitzat? Tens costum de fer-la uns dies determinats?

La compra sí, ja et dic, els dissabtes que, normalment, és un dia que jo no treballo i, llavors, és el dia que jo dedico a la compra, diguéssim, el menjar. Normalment, la faig per aquí al barri, perquè no tinc temps d'anar al mercat, ni ganes, no...

Al barri vols dir en botigues?

Sí, en botigues i supermercats, depèn. És, doncs, el dia que dedico a la compra, en general, de tot el que em falta. Si entre setmana fa falta alguna cosa, doncs, llavors, també. Llavors, si arribo a dos quarts de vuit o a les vuit del vespre, que ja tanquen les botigues, corrents a comprar qualsevol cosa que necessito per fer el sopar d'aquella nit, o el que necessito pel dinar, o el que sigui.

La compra aquesta grossa, diguem, de carrega setmanal, la fas sola també?

Sí, sí, normalment la faig sola, o a vegades si puc agafar a algun dels *nanos* que m'ajudi, doncs, m'ajuda. Però, ja et dic, per això, possiblement, vaig més tranquil·la perquè llavors puc fer un parell de viatges i no tinc que carregar tant. Però el dia que, doncs, puc enganxar a algun dels *nanos* que no tenen res a fer els dissabtes, doncs, llavors sí que m'ajuden i vénen al supermercat a comprar i així. Però sinó, després, també...

Als hipermercats, els grans hipermercats i així...?

No, no m'agraden els hipermercats, no m'hi aclarit mai a comprar en un hipermercat. Perquè acabes comprant coses que no he necessitat, i he gastat més diners dels que tenia previstos. En canvi, si vaig en un supermercat d'aquí al barri, doncs, com que ja ho

coneixo, no sé, m'organitzo millor, vaja.

I per compres d'altres tipus, no sé, per la casa, de roba o calçats..., les acostumes a fer al barri, també?

Depèn. De roba més aviat vaig al centre. Compro molt al Cortefiel perquè tinc la targeta, i llavors m'és més practic. Vaig allà i pum, pum... Té un horari que és, potser, una mica que obren a les quatre en punt i tanquen una mica més tard, doncs, a vegades m'ho puc combinar. I com que, també, la feina la tinc moltes vegades allà pel centre, perquè ja t'he dit que l'oficina la tinc al P, doncs, hi vaig amb un moment i si necessito alguna roba, doncs...

Sobre els comerços en general, que li semblen els horaris que fan els comerços? Li van bé, li agradaria més que fessin un altra tipus d'horari...?

Per la meva conveniència? possiblement a mi m'aniria molt bé que estiguessin oberts, potser, més d'hora per la tarda, per exemple. O que no tanquessin al migdia. Això sí, perquè també demanar que estiguin oberts massa tard tampoc, perquè jo tampoc si estiguessin oberts fins a les deu del vespre...(un tros de cinta en blanc). ...És igual, sobre les dues i mitja, quarts de tres, llavors em van bé per això. Que al centre, ja et dic, els que tanquen puntuals, doncs, a mi em va bastant malament per això, perquè si tanquen tant puntual a vegades no puc comprar allà.

Sobre l'obertura dissabte a la tarda, li sembla positiu que es mantingui? A aquí acostuma estar obert el dissabte a la tarda?

Aquí no.

És la carretera, més aviat, no?

Sí. Bé, em sembla positiu en el sentit que dissabte a la tarda pot anar a comprar la gent, doncs, que hagi de treballar durant el dissabte al matí. Jo, personalment no m'afecta massa perquè bé, puc anar perfectament el dissabte al matí. Si he d'anar a fer alguna cosa puntual... I si haig d'anar per alguna cosa que necessiti realment, doncs, com que tinc una feina que m'ho puc combinar, doncs després, mira, avui en comptes d'anar-me'n a les dotze a treballar, me'n vaig a treballar a la una, o me'n vaig a les onze i al cap d'un parell d'hores aniré a comprar una cosa puntual.

Li sembla que en aquest aspecte, diríem, l'administració hi ha d'intervenir, regular els horaris dels comerços? O bé que hi ha d'haver, potser, llibertat de comerç i que cada comerciant faci el que li sembli?

Sí, d'això últimament se n'ha parlat molt, hi ha la polèmica aquesta oberta de que cadascú faci el que vulgui o... Jo, crec que hi ha d'haver de tot. Possiblement, el que és el comerç, un horari massa rígid, establert per l'administració, crec que no funcionaria, perquè cadascú és molt amo. Jo penso que el comerç és com un petit negoci de cadascú. I, llavors, depèn de les hores que vulgui dedicar, o organitzar-se dins del barri conforme l'afluència de clientela o l'horari que tingui. Llavors, clar, si, per exemple, jo parlo precisament per aquí el barri que em moc jo, que precisament aquesta gent s'han adaptat bastant als horaris d'aquí al barri, per això aquí normalment tanquen més tard.

Vol dir segons les necessitats dels clients?

Les necessitats dels clients. Tanquen més tard al migdia i al vespre també, acostumen a tancar una hora més tard, cap allà les nou del vespre o així, cosa que va força bé. Ja

dic, però això ho fan normalment els petits comerciants, els que no tenen, diguéssim, empleats al carrer.

Els negocis familiars?

Sí, els familiars o els que ja, per exemple, tenen un horari que..., aquests que tanquen a les nou del vespre, doncs, llavors al matí obren una mica més tard o fan un torn doblat, de matí i tarda. Però penso que sí, que hauria de ser més aviat lliure per tothom. Que la gent ho sabés, els horaris que hi ha a cada lloc. Penso que posar un horari fixe no seria bo per la gent. Pel comerciant possiblement sí perquè, clar, si tu tens una botiga que et permet tenir obert les vint-i-quatre hores al dia, llavors és un tipus com el Corte Inglés o una cosa d'aquest tipus així que són més grans, llavors, clar, fa mal al qui no li permet per la falta de personal, i cansament de tenir obert més hores. Però clar, vull dir, o és també parlant des del punt de vista del consumidor, penso que sí, que està millor que hi hagi horari lliure, que no pas regit per l'administració.

Sobre el que comentàvem abans, una mica de la distribució de la feina dins de casa, i parlant no només del seu cas en concret sinó en general, què li sembla el fet que normalment les mares siguin les que carreguin tot o quasi tot el treball? Sobretot, inclús, en el cas que la dona està treballant...

Molt malament, a mi em sembla molt malament, però avui en dia està funcionant... A la nostra societat està establert així, i les dones que es poden permetre pagar-se algú de fora que l'ajuda, que normalment sol ser una altra dona, doncs, ho fan i perfecte. Però la qui no s'ho pot permetre, doncs, carrega la feina i més. Però bé, està establert així, suposo que cada vegada menys, perquè suposo que la gent més jove, que va pujant avui en dia...

Hi veu un canvi en aquest sentit així?

Hi ha... Afortunadament hi ha un canvi, es reparteix més la feina. Perquè el que també és cert és que els homes joves de vint-i-vuit, trenta o trenta i escaig anys, tampoc no fan unes feines, potser, que hi dediquen tantes hores, com, no ho sé, les persones més grans, ja de quaranta i escaig. Que, normalment, a aquesta edat ja han assolit uns càrrecs molt més de responsabilitat, que hi dediquen més hores.

Li sembla que, també, quan..., en els casos que la dona també treballa fora de casa la resta de la família comparteix més la feina que quan hi ha una mestressa de casa o no necessàriament?

Sí, jo crec que sí. Que, encara que sembla que no, però en mica en mica és fan més responsables de..., comparteixen més les feines. O intenten compartir-les, encara que no ho estigui. Perquè si la dona està tot el dia a casa, penso, bé, és la feina d'aquesta dona. No té res més a fer, doncs, ja fa bé. I que ha de ser molt dur?, bé, ja està bé, està establert així i la que ha decidit quedar-se a casa, i em sembla perfecta que ho faci, i millor per a ella. Vull dir, a mi m'agradaria potser poder ser així, menys problemes i menys mals de cap. Però, clar, llavors, si ella ha decidit quedar-se a casa... A vegades no és una decisió, sinó que és una decisió forçada perquè t'ho porta, però, bé, hi ha persones que s'ho poden permetre, primer econòmicament i després que les seves inquietuds personals tampoc no van més enllà i decideixen dedicar-se a la casa tota la vida, i ho fan. Però vaja, i possiblement, llavors, els membres d'aquesta família, doncs, ajuden encara menys a casa. I no perquè sigui culpa dels membres de la família, sinó exclusivament de la mateixa dona. Perquè, llavors, pensa com que jo em quedo a casa sembla que se senti culpable de no..., de què els ajuden els altres, de no fer res, un sentiment de... Penso jo, no ho sé.

Li sembla doncs que quan la dona treballa fora de casa, l'ideal seria que

hi hagués un repartiment més equitatiu de la feina domèstica?

L'ideal seria això, que hi hagués un repartiment més equitatiu de la feina domèstica, sí, sí.

Aquest és un aspecte que hagi intentat treballar amb els seus fills, educar-los en aquest sentit?

Sí, és el que ja t'he dit abans, que des de que tenien els tres anys, jo he treballat sempre, des d'abans de casar-me i després, llavors, des de que tenen ús de raó que he intentat que s'organitzin, que s'arreglin la seva habitació, que no deixin res pel mig, que hi hagi un ordre... Dins del que em puguin ajudar, que sigui el màxim possible. De moment ho han anat fent, vull dir, però el problema és que quan realment ho han hagut de fer, llavors, s'han tornat... No sé si té alguna cosa a veure en què són nois, potser això també fa, no sé si és el fet de ser noi o que és a tothom igual però també tinc amigues que tenen noies i també els passa el mateix, que arriba un moment que no es fan càrrec de res.

En el cas del fill petit, m'ha dit que tenia onze anys, aquestes qüestions d'ocupar-se'n d'ell, no sé, a escola potser ja hi va sol, però de portar-lo al metge o, no sé, comprar-li la roba i totes aquestes coses, també és vostè qui se n'ocupa?

Sí, sí, normalment. El meu marit d'això no se n'ha ocupat mai. Quan podia ajudar, doncs, a la feina de casa, si havia de fregar plats, o el terra o fer coses d'aquestes, sí. Però no ha anat mai al metge amb els *nanos*, per exemple, o anar a comprar i això..., és que no li agrada i no ho ha fet mai. Sempre me n'he encarregat jo.

Quan va tenir els seus fills, quan eren bebès petits, va deixar de treballar en aquell moment, com ho va resoldre?

Normalment, sí... L'any 19... El primer any sempre he demanat l'excedència que he pogut a la feina, i menys en el cas del petit que llavors és quan la V anava molt malament i no estava per demanar excedència. Llavors, com que només feia un horari fins a les tres, que era un horari intensiu... Clar, el que em fastiguejava més és que havia d'entrar a les set del matí. Però a canvi, potser tenia dret al que és l'horari maternal, que llavors havia sortit, en aquella època. I llavors, amb el mitjà, quan va néixer vaig agafar, doncs, un any d'excedència. Dels quatre mesos que em tocava i això, vaig estar, i després les vacances i tal, vaig estar any i mig que el portava a la guarderia, i després vaig agafar la maternal. Vol dir que en comptes d'entrar a les set del matí, doncs, entrava a les nou. Llavors, ja el deixava a la guarderia i el deixava arreglat.

Quan eren molt petits, no sé si es donava el cas, si volien sortir alguna vegada, o deixar-los algun dia a la nit de cara a fer alguna cosa excepcional o així, com ho feien?

Sí, bé, jo, normalment, he tingut la gran sort d'això, que he tingut la sogra que viu molt a prop, i si havíem de sortir algun dia l'avisàvem a ella. Llavors, pujava ella, perquè està a aquí al costat, pujava ella i, és clar, amb això no hem tingut cap problema. Quan no hi era ella i necessitàvem, doncs, no només per sortir, si he agafat algun canguro o altre ha sigut per anar a treballar quan a vegades per horaris que he fet i eren més petits, llavors sí que he agafat un canguro, no he tingut més remei. Però llavors, lo típic que te'ls vagi a buscar a l'escola i (canvi de cinta).

D'alguna persona gran que hagués estat malalta, o algun familiar que hagin de cuidar, com que resulta que treballen els dos, com ho han

solucionat, quin tipus de...?

Bé, he de dir que afortunadament no hem tingut cap...

No us hi heu trobat?

No ens hi hem trobat. Potser qui ha estat malalt ha sigut el meu sogre, però com que tenia a la meva sogra, doncs, ja se'n cuidava ella. Però no, potser a partir d'ara em tocarà perquè la meva mare ja es comença a fer gran, i la meva sogra és més gran encara i... Però bé, de moment...

Sobre els horaris escolars, l'horari que fan a l'escola els *nanos*, què li semblen? Li sembla que ja estan bé com estan, que es podria fer alguna modificació? Tant de l'horari com del calendari, diguem.

Bé, l'horari escolar tal i com està establert em sembla bé, perquè també demanar-li més hores als *nanos* a una escola freda, és massa per ells perquè de fet, el meu petit podria estar moltes hores, entra a les nou i com que dina allà i tot, torna a les cinc, es passa pràcticament set hores o vuit quasibé a l'escola. Però en aquest sentit em va bé a mi, personalment. Amb l'horari de vacances, possiblement penso que fan massa vacances escolars, sobre tres mesos que es tiren els *nanos* fora de l'escola. Ara ja són grans afortunadament i t'ho pots combinar, més o menys. Però quan són petits, doncs, t'has de buscar canguro, o t'has de buscar-te allò de casals, escoles..., que tot és pagant. El que em molesta més de tot això, és que sempre has d'anar amb la butxaca oberta. No tens cap ajuda. Vull dir que, estàs treballant, intentes fer alguna cosa i en canvi no tens cap ajuda per les criatures, en aquest país, ni en aquesta línia. Això és gràtis per a tot l'estiu, per totes les mares que treballen, que penso que és el que hauria de ser. O pagar una quota mínima, de dir, no sé... Però que cadascú pugui dependre dels seus ingressos.

Vols dir que socialment, s'organitzés alguna cosa per substituir els períodes que no hi ha escola?

Jo penso que sí que s'hauria de fer. I més en una ciutat com a aquesta, que jo penso que el noranta per cent de la gent dels que estan casats treballen els dos. Llavors, no sé si de moment és que no s'ha recollit això, o és que no hi ha prou diners a l'administració, que sempre es queixen d'això, de què no hi ha res, no hi ha diners. N'hi ha però pagant. Pagant i molt car. Vull dir que l'escola mateix ja fant casals d'estiu però clar, et costen uns diners. Que dius, bé, a més a més de totes les despeses, si a sobre tens una altra despesa, doncs, acabes amb allò d'enviar-los de colònies, que això està una mica subvencionat per l'Ajuntament, i bé, et surt més barat que un casal d'estiu, doncs, a enviar-los de colònies. I va anar una vegada, va tenir una mala experiència i va dir que no hi anava més. Però bé, en això sí que trobo a faltar, que hi hauria d'haver alguna cosa que ajudés a les dones que treballen, en aquest sentit.

Sobre els horaris dels llocs oficials, em refereixo, per exemple, a despatxos oficials... Llocs d'aquests que normalment tenen només un horari d'obertura restringit, en períodes de matí, normalment. Li va bé, també, o li sembla que seria bo que tinguessin un altre tipus d'horari...?

Bé, penso que possiblement alguns llocs haurien de tenir un horari més ampli, que ara només és al matí, per exemple, de nou a una. I possiblement haurien, potser, d'obrir una mica a la tarda també. Hi ha molta gent que al matí no hi pot anar. Perquè aquests llocs tampoc no obren al dissabte. I, llavors, penso o bé obrir al dissabte al matí, potser només fins al migdia, o bé fer un dia, encara que no sigui tots els dies de la setmana, però un dia o dos a la setmana obrir a la tarda. Perquè, bé, sempre hi ha coses

que has d'arreglar però que per contrapartida hi ha una organització que... Per exemple, per treure't el carnet d'identitat, que no està obert a les tardes i així, que hi ha les empreses que donen unes determinades hores, i aquestes coses que fan... Però a part d'això, doncs, sempre hi ha altres documents que has de fer, o altres gestions que has de fer, que, clar, si treballes tot el dia, doncs, quan ho fas?. Clar, si que pots fer-ho demanant un permís i, llavors, deixant de treballar unes hores a costa de la teva butxaca.

O sigui, té un cost la limitació dels horaris.

Jo penso que té un cost i bastant elevat per la gent que treballa. Perquè sempre és això. O si és dins de casa meua, deixo de fer una feina que potser em podria portar uns diners, i en el cas d'una persona que treballi amb un sou fixe, doncs, clar, si demana dues hores per anar-se'n, no sé, a parlar amb l'advocat, per arreglar uns papers de l'INEM o el que sigui, doncs, ha de pagar-ho de la seva butxaca, també. Perquè són dues hores menys que cobra de l'empresa. I que tampoc és just perquè no és l'empresari que qui les hauria de pagar. Perquè és un país cada vegada més burocràtic, amb més gent que treballa dins la burocràcia. Llavors, bé, que facin uns bons horaris.

Utilitza targetes magnètiques, de caixers automàtics o coses d'aquestes?

Sí, caixers automàtics en fem servir. Sobretot perquè els bancs fan aquest horari nou també que no... Que no obren els dissabtes i...

Li va molt malament també aquest canvi?

Sí. La veritat és que sí.

Encara que ara obrin un dia a la tarda?

Ni aquesta mitja hora que tanquen abans, em sembla que ara tanquen a dos quarts de dues i abans tancaven a les dues. A l'estiu no, perquè al fer l'horari tanquen a les dues, però a l'hivern em sembla que tanquen mitja hora abans. També em va bastant malament, quan t'acostumes a un horari, no sé... És acostumar-te, vull dir, el que jo sé fer amb les targetes em va bastant bé.

O sigui, amb el sistema de les targetes, supleix el fet que les caixes estiguin tancades, per exemple?

Sí, sí. En aquest sentit sí.

Utilitza algun tipus de servei a domicili? Que li portin el butà, o la compra...?

Bé, sí, el butà sí. És una cosa que ja de sempre l'utilitzo. Però clar, el butà de servei al domicili està bastant mal organitzat perquè no sempre estàs quan passa el del butà. Les persones que treballem, no sempre hi estàs i, clar, i quan t'adones que t'has quedat sense butà truques i t'ho porten. Però no t'ho porten o et diuen "tal dia te la deixo abaix", com tot has d'estar atent des de..., tot el matí perquè no saps a quina hora passaran. I això és un mal servei. Penso que sí, que l'haig d'utilitzar perquè no tinc més remei, però és un mal servei. D'altres? doncs, no sé...

Menjars fets, o alguna cosa?

Menjars fets, alguna vegada alguna pizza d'aquestes.

Després de tot aquest treball, diguem, professional i el treball de la casa, et queda temps lliure? Temps personal?

Intento que em quedi temps lliure, Normalment, en aquest sentit sóc bastant egoista després de vint anys de casada, ja he arribat a prendre'm el temps. La feina de casa és el que més espera, vull dir que si no la faig jo no la farà ningú i tant els fa. Llavors, normalment sóc..., en altres coses d'anar al gimnàs, només al matí una hora, que això em va molt bé perquè a més és una hora que faig per a mi sola. I procuro dedicar una mica de temps per a mi, sí.

I t'agradaria tenir-ne més, creus que en tens prou?

No, em sembla que en tinc prou, en aquest sentit. Sí, perquè m'agradaria tenir-ne més i llavors m'agradaria tenir-ne molt més temps, que pogués dedicar-me a altres coses. Però com que sé que, com que sóc realista, sé que no puc tenir més temps, llavors, ja m'organitzo.

I el que té en què el dedica, anar al gimnàs..., algunes altres activitats?

Sí, tres cops a la setmana vaig al gimnàs, i... No, només faig això, no faig altres activitats perquè tampoc em donaria temps de fer-ne cap més.

Ni als caps de setmana?

No. El cap de setmana, ja et dic, com que normalment vaig amunt i avall tota la setmana, acostumo a quedar-me a casa, no, no...

Li sembla que les dones, en general, tenen més o menys temps lliure que els homes?

Les dones en general?, segons els homes sí que tenim més temps lliure. Diuen ells.

Però a vostè que li sembla?

Segons jo, el meu punt de vista, penso que no, que estem molt més lligades que els homes. Penso que sí, perquè ja no solament estan més lligades pel treball en sí que pot ser una jornada tant complerta com la dels homes, o més, sinó perquè, bé, com que també són la responsabilitat de la família, tot es posa a les nostres esquenes, doncs, estem doblement lligades. Perquè el meu marit... Ui, inclús, ja dic amb això, inclús per la feina teva que t'agradaria potser fer més. Perquè, no sé, tots els homes en general, doncs, si s'han de quedar una hora més a la feina no tenen cap problema, es queden i punt. A vegades, truquen a casa "vida meva, he de fer això". Però tu no, tu si intentes estirar una hora més a la feina, dius "ostia, és que ara hauria d'estar fent el sopar, arribaran els nanos i no estarà, i no sé què". I, llavors, ja t'has d'organitzar, ja has d'anar fent trucades i organitzant les coses. I, bé, això penso que és injust. No sé la forma de canviar-ho, si la sabés t'ho juro que ja ho hagués canviat.

I aquest temps lliure que tenim les dones, et sembla que també que el fem servir de manera diferent?

Jo penso que sí, que es fan coses diferents. Els homes, el temps lliure, normalment acostumen a dedicar-lo a fer esport, o altres se'n van amb els amics simplement, o al bar, o aquí o allà... I, no sé, penso que les dones ho dediquem..., l'utilitzem diferent. Sempre fem alguna cosa útil. Bé, també hi haurà dones que facin esport i així. A mi no m'agrada massa l'esport. Però vaja, que el dediques, jo penso, diferent. Les dones, potser es dediquen, no sé, a fer altra classe de hobbies, anar de compres, o la perruqueria... Passa després, que normalment no poden fer-ho. O simplement agrada perdre el temps. Vull dir, a mi m'encanta perdre el temps i no fer res.

Té costum de passejar per la ciutat? Li agrada sortir? a quins llocs i i

agrada anar?

Sí, m'agrada sortir i normalment ho faig, a vegades. No sempre perquè em fa molta mandra, quan estic a casa sortir, i perquè normalment la meva feina és d'anar molt pel carrer. Llavors, ja *patejo* prou Barcelona durant tota la setmana. Diferent que si estigués tancada en una oficina, doncs, possiblement ja m'agradaria més... Però vaja, si surto m'agrada molt el que és el Barri Antic, que a vegades quan diem "va, anem a passejar", i el port marítim que ara també l'han deixat molt maco, la part del port esportiu i això també m'agrada força. I coses així.

Sortir al cinema, o al teatre, o a exposicions o així...?

Ara, últimament fa molt de temps que no vaig ni al cinema, ni al teatre. Realment és que no tinc temps d'anar enlloc. M'agrada, en preferència, m'agrada molt el cinema, m'agrada molt el teatre també. Però al teatre hi vaig menys perquè al meu marit no li agrada i, llavors, clar, sortir sense la teva parella, no pots anar a un lloc que no li agrada. Llavors, què acabem?, doncs, sortim per anar a sopar, pràcticament. Si sortim a les nits és això. I a vegades, doncs, anem a escoltar música a algun lloc, o així. Perquè a ballar tampoc, perquè a mi m'agrada ballar però a ell no, i coses d'aquestes típiques, no?. Però vaja, que sí que m'agraden teatres, el cinema m'agrada molt encara que fa temps que no hi he anat... Però vaja, el que normalment faig quan acabo..., quan sortim és anar a això, a fer un sopar i després xerrar amb algú...

Però la qüestió del cinema i això no és problema d'horaris?

No, el cinema no és un problema d'horaris, és un problema de temps, potser. En el cas meu no és un problema d'horaris.

Li semblen bé els horaris que fan aquest tipus de locals?

Sí.

Sobre les hores de son, quantes hores dorm habitualment?

Sóc una persona bastant dormilega, intento dormir bastant. Perquè si no dormo no funciono, doncs, procuro dormir normalment de set a vuit hores diàries.

Té unes hores més o menys fixes d'anar-se'n a dormir, de llevar-se?

Sí, depèn. El que passa és que no me'n puc anar a dormir si no tinc son. A vegades m'espero, em quedo massa hores desperta per la nit. Però bé, com que tampoc he de matinar, tampoc no és que matini una exegeració, doncs, ja m'espero. Sinó acostumo a dormir de set hores, un promig de set hores.

A treballat mai a la nit, en horari nocturn?

No.

Sobre el sortir a la nit per la ciutat, que m'ha dit que no surt gaire, i li sembla que el fet de sortir de nit comporta algun tipus de problema? Em refereixo per exemple problemes relacionats a la seguretat, o al transport, o...?

Bé, no hauria de comportar-ne. Jo no me n'he trobat. Si he sortit alguna vegada a la nit no he tingut mai cap problema. Però clar, jo si he sortit sempre he anat amb el cotxe, o he agafat un taxi. I, llavors, clar... Ara, suposo que per la gent jove que no té possibilitats, que no té cotxe, o no té la possibilitat d'agafar un taxi i així, possiblement el transport públic hauria d'estar potser més hores obert. Per exemple, el Metro que

tanca molt d'hora. Però clar, el Metro està considerat més una eina de treball, que diguéssim de diversió.

De problemes de seguretat, tampoc se n'ha trobat mai?

Jo, personalment no m'hi he trobat. Però coneixo gent que sí que se n'ha trobat, d'inseguretat.

Li sembla que aquests problemes són més importants per les dones que els homes?

Jo penso que sí, que són més importants per les dones que pels homes perquè no sé per quina regla de tres, sempre són els homes els atacants i normalment cap a les dones, la majoria de vegades. A no ser que sigui, no sé, el típic que va a robar a la nit a una dona, no?. Però l'atracador així, tipus maníac o qualsevol altra cosa, sempre és més perillós per les dones.

2.4. Guió de les entrevistes en profunditat

A. CONTEXTE GENERAL

- A1. **Descripció i valoració personal de l'estructura de la llar i la situació familiar.**
- A2. **Descripció general de la jornada.** Descripció de les activitats que realitza al llarg d'un dia qualsevol, des de que es lleva fins que se'n va a dormir. Fer la distinció entre els dies laborables, els dissabtes i els diumenges.
Detectar estratègies de recorregut (espai/temps) habituals o eventuais.
On i quan se situa el temps de planificació i organització mental.

B. TEMPS DE TREBALL PRODUCTIU

(només per les ocupades i per la feina principal)

- B1. **Característiques generals de l'ocupació actual.**
Tipus de feina (professió). Categoria socioprofessional.
Tipus d'empresa (pública, mixta, a domicili, empresa pròpia o familiar, cooperativa...). Activitat de l'empresa.
Anys en l'empresa. Tipus de situació laboral (contracte indefinit, eventual-temporal, en pràctiques o de formació, per obra o servei, sense contracte, per compte propi).
- B2. **Localització del lloc de treball.**
Medi de transport utilitzat per anar a la feina. Temps del desplaçament a la feina. Variacions respecte a anteriors pautes i raons que les han originat.
Ha canviat de residència per viure més aprop o estar millor comunicada amb el lloc de treball?
Ha canviat de treball per treballar més aprop o estar millor comunicada amb el lloc de residència ?
- B3. **Tipus de jornada laboral:** completa, parcial o variable.
Hores setmanals de treball.
Quantes hores al dia i quants dies a la setmana dedica al treball.
Perquè fa aquest tipus de jornada ?
Li satisfà, o preferiria fer-ne una altra ? Quina i perquè ?
Al llarg de la seva història laboral, algun cop ha canviat de feina per poder canviar de jornada ?
- B4. **L'horari de treball.** Descripció de l'horari, hores d'entrada i sortida.
Tipus d'horari: *continuat/jornada intensiva, partit, flexible en les hores d'entrada i sortida, elàstic al llarg de l'any...*
Principals inconvenients i avantatges del seu actual horari de treball.
Quines modificacions proposaria al seu horari actual de treball ?
Creu que serien desitjades per la majoria dels seus/seves companys/es de treball ?
Creu que serien acceptables per la direcció de l'empresa ?
Les modificacions de l'horari de treball han estat incloses alguna vegada entre les reivindicacions sindicals dels treballadors ?
En el procés negociador, s'ha aconseguit algun canvi d'horari a partir de la demanda dels treballadors ?
En el temps que porta a l'empresa, ha viscut algun canvi d'horari? Quin ? A iniciativa de qui ?

L'horari de treball és el mateix al llarg de l'any ? En cas negatiu, quin és l'horari alternatiu ?

En quines èpoques es practica aquest horari alternatiu ?

Està sotmesa a algun sistema de torns ? Descriure'l.

B5 Relació amb el treball reproductiu.

Com influencia el temps de treball en la resta de temps de la jornada ?

Creu que el treball li deixa poc, suficient o massa temps per les altres activitats ?

Com interfereix el seu treball reproductiu en el treball productiu ? És motiu d'interrupcions, trucades ... ? És motiu de pressa a l'hora de sortida o de retards a l'hora d'arribada ?

Els ingressos que obté pel seu treball li compensen la manca de temps que li provoca ?

B6. Pluriocupació.

Té algun altre treball a més del principal ?

En cas afirmatiu repetir B1, B2, B3 i B4.

(per les anteriorment ocupades)

B7. Característiques de l'activitat. Tipus de feina. Categoria socioprofessional. Tipus d'empresa. Activitat de l'empresa.

B8. Tipus de jornada i d'horari que feia.

B9. Raons per l'abandonament de l'activitat: matrimoni, embaràs/criança fills-es, estudis, jubilació, malaltia o incapacitat...

Quan s'ha abandonat el treball, com ha canviat la disponibilitat de temps ?

Si creu que ara té més temps, a què el dedica ?

C. TEMPS DE TREBALL DOMÈSTIC

C1. Temps dedicat al treball domèstic:

C2. Distribució del treball domèstic.

Quins membres de la família hi colaboren ? en què ? amb quina freqüència ?

Algunes d'aquestes tasques, les realitza de forma simultània ? Quines ?

Aquesta simultaneïtat li sembla positiva ? Perquè ?

C3. Ajudes externes al treball domèstic.

Es disposa d'alguna ajuda externa a la llar per les tasques assenyalades a la pregunta anterior ? (assistent/a fixa, interina o a hores, pares, altres familiars, altres...) Quantes hores per setmana ? Quin cost setmanal representa ?

C3. Alimentació de la família.

Quins àpats fan a casa els membres de la família ?

Qui els prepara ?

A quina hora fan habitualment els àpats els membres de la seva família?

Distingir dies laborables i dies festius.

C5. Compres.

Quins dies i hores' acostuma a fer les compres d'aliments i les altres compres?

Per la compra d'aliments, amb quina freqüència visita els següents tipus d'establiments: botiga tradicional, supermercat, mercat, hipermercat.

On fa habitualment les compres d'alimentació i les altres compres? (barri, centre, altres poblacions).

C6. Horaris comercials.

Què pensa dels horaris habituals del comerç ?

Quines modificacions proposaria respecte a aquests horaris comercials per fer més fàcils les seves compres ? (obrir més aviat al matí, horari continuat al migdia, tancar més tard al vespre, obert els diumenges, dia de tancament setmanal diversificat, cap modificació, altres...)

Creu que els horaris comercials han d'estar regulats per l'administració ? Com ?

Creu que seria desitjable la llibertat total d'horaris comercials?

Com afecten aquestes situacions a les dones ?

C7. Valoració de la divisió sexual del treball.

Què pensa sobre el fet que les dones realitzin quasi tot el treball domèstic ?

Com educa els seus fills i filles en aquest tema ?

Com creu que el treball domèstic influeix en la disponibilitat de temps de les dones ?

Creu que quan la dona treballa fora de casa la resta de la família comparteix més el treball domèstic ?

Creu que l'actitud dels homes envers el treball domèstic canvia quan la dona treballa fora de casa ?

Creu que en les parelles joves els homes participen més en el treball domèstic ?

C8. Tenir cura dels infants i els malalts o grans de la família

Qui se'n ocupa ? Com es distribueix aquesta feina dins de la família ?

Quines solucions s'han adoptat per tenir cura dels infants més petits (menys de 3 anys)

Quines solucions s'han adoptat per tenir cura dels infants quan es vol sortir a la nit ?

Quines solucions s'han adoptat per ocupar-se dels grans ?

C9. Horaris escolars.

Què pensa dels actuals horaris escolars ?

Quines modificacions proposaria respecte als horaris escolars ? (començar més aviat al matí, horari intensiu al matí, acabar més tard a les tardes, ampliar l'horari lectiu, oferir serveis complementaris de guarderia, cap modificació, altres)

C10. Serveis públics (despatxos oficials, correus, sanitat, transports...)

Quines modificacions proposaria respecte als horaris i dies d'obertura habituals dels serveis públics ? (obrir més aviat al matí, horari continuat al migdia, tancar més tard al vespre, obert els dissabtes i/o diumenges, dia de tancament setmanal diversificat, cap modificació, altres...)

C11. Altres serveis.

Utilitza targetes magnètiques (crèdit, peatges, aparcaments, accessos...) ? Perquè ?

Creu que són una bona manera d'estalviar temps i tenir uns horaris més amplis de servei?

Utilitza serveis a domicili ?:

menjar (pizzes, xinès, truites)

compra d'aliments

diaris i llibres

bugaderia

butà
reparacions (electrodomèstics, sabates, esmolet)
altres (especificar)
Amb quina freqüència els utilitza ?

D. TEMPS LLIURE

- D1. **Quantitat de temps lliure.**
Descomptant el temps de treball (productiu i reproductiu) i el temps de son, de quantes hores disposa diàriament ? i setmanalment ?
En té prou ? Perquè ?
Si pogués tenir més temps lliure, a què el dedicaria ?
Devant la manca de temps què deixa més de banda ? (treball, família, jo mateixa...)
- D2. **Distribució del temps lliure**
A què dedica el seu temps lliure?
Amb qui el comparteix ?
Què fa els caps de setmana ?
Quantes hores dedica setmanalment a activitats d'oci i cultura, a practicar esports, a visitar la família, a veure televisió, a la lectura, als amics...?
- D3. **Valoració del temps lliure.**
Com definiria el temps personal (per si mateixa) ?
Creu que és necessari gaudir de temps lliure? Perquè ?
Creu que les dones tenen menys temps lliure que els homes ? Perquè ?
Creu que les dones utilitzen el seu temps lliure de manera diferent a com ho fan els homes ? En què es diferencia ?
- D4. **Localització del temps lliure.**
Es desplaça durant el seu temps lliure ? On ?
Quins llocs o establiments sol freqüentar ?
- D5. **Serveis d'oci i cultura.**
Quines modificacions proposaria respecte als horaris i dies d'obertura habituals dels serveis d'oci i cultura? (obrir més aviat al matí, horari continuat al migdia, tancar més tard al vespre, obert els dissabtes i/o diumenges, dia de tancament setmanal diversificat, cap modificació, altres...)

E. TEMPS NOCTURN

- E1. Quantes hores dorm habitualment ? A quina hora se'n va a dormir ? A quina hora es lleva ?
Troba a falta hores de son ?
- E2. Treballa o ha treballat mai en horaris nocturns ?
En cas afirmatiu, quins són els inconvenients i les avantatges d'aquest tipus d'horari ?
Si pogués triar canviaria a horari diürn ?
- E3. Quins creu que són els problemes per fer activitats a les hores nocturnes a la ciutat ? (inseguretat, transports...)
- E4. Creu que la mobilitat és més limitada les hores nocturnes ?
- E5. A les hores nocturnes, la mobilitat és més limitada per les dones que pels homes ? Perquè ?

2.5. Fitxa-qüestionari de les entrevistes en profunditat

QÜESTIONARI N. ---- DATA -----

I. DADES PERSONALS

1. Sexe Dona ---- Home ----

2. Edat ----

3. Lloc de naixement

Municipi -----
Província -----

4. Estat civil/situació conjugal

---- soltera ---- unida
---- casada ---- separada
---- vídua ---- divorciada

5. Nivell d'estudis

---- No sap llegir/escriure ---- COU o PREU
---- Primària incompleta ---- Escola Universitària
---- EGB o similar ---- Facultat o Escola Tècnica Superior
---- FP o similar ---- Altres situacions (especificar)
---- BUP o similar -----

6. Ocupació

---- ocupada ---- mestressa de casa
---- aturada ---- inactiva (estudiant o jubilada)

II. CARACTERÍSTIQUES FAMILIARS

7. Tipus de llar

---- Parella sense fills ---- Unipersonal
---- Parella amb fills ---- Altres
---- Monoparental

8. Nombre de membres de la llar

9. Característiques dels membres de la família

9.1. Parella

Edat ----
Ocupació -----

9.2. Fills

sexe edat
1er ---- ----

2on	----	----
3er	----	----
4art	----	----
5è	----	----
6è	----	----

9.3. Altres persones

	sexe	edat	relació amb l'entrevistada
1.	----	----	-----
2.	----	----	-----
3.	----	----	-----
4.	----	----	-----
5.	----	----	-----
6.	----	----	-----

III. ÚS DEL TEMPS I MOBILITAT

10. A quina hora es lleva habitualment ?

dies laborables	----
festius	----

11. A quina hora se'n va a dormir habitualment ?

quan l'endemà és laborable	----
quan l'endemà és festiu	----

12. Quantes hores dorm habitualment ?

dies laborables	----
festius	----

13. Lloc de treball

----	a casa	----	a un altre barri de la mateixa població
----	al barri	----	a una altra població (especificar)

14. Quin mitjà de transport utilitza habitualment per a anar a la feina ?

----	moto	----	bus
----	cotxe	----	a peu
----	taxi	----	diversos
----	metro	----	no es desplaça
----	tren		

15. Quant de temps inverteix en els seus desplaçaments a la feina (només l'anada) ?

16. On es localitza l'escola dels fills ?

----	aprop de casa	----	a un altre barri de la mateixa població
----	al barri	----	a una altra població (especificar)

17. Quant de temps inverteix en els seus desplaçaments a l'escola dels fills (només l'anada) ?

18. Quin d'aquests llocs ha freqüentat en els últims 3 o 4 mesos ?

----	Biblioteca	----	Cinema	----	Teatre
----	Parc urbà	----	Ball	----	Museu/Exposició
----	Discoteca	----	Gimnàs	----	Conferències i debats
----	Club cultural	----	Club esportiu	----	Iniciatives musicals
----	Grup de dones	----	Grup parroquial	----	Església/lloc de culte
----	Voluntariat	----	Partit/grup polític		

IV. TREBALL DOMÈSTIC

19. Quantes hores dedica setmanalment a les següents tasques:

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

20. Algunes d'aquestes tasques les realitza de forma simultània ? Quines ?

-
-
-
-
-
-
-
-
-
-

21. Quin membre de la família s'ocupa com a responsable principal de les següents tasques i quins membres hi col.laboren:

	<u>responsable</u>	<u>col.laboren</u>	<u>comparteixen</u>
Cuinar	-----	-----	-----
Netejar la casa	-----	-----	-----
Rentar i planxar la roba	-----	-----	-----
Comprar al barri	-----	-----	-----
Anar a l'hipermercat	-----	-----	-----
Anar al banc i pagar les factures	-----	-----	-----
Portar el cotxe al taller	-----	-----	-----
Manteniment de la casa: reparacions	-----	-----	-----
Cuidar als malalts de la família	-----	-----	-----
Altres (especificar)	-----	-----	-----

22. Quin membre de la família s'ocupa de les següents tasques en relació als fills:

- acompanyar-los a l'escola
- acompanyar-los a altres activitats
- portar-los al metge
- anar a les reunions de l'escola
- aixecar-se quan els nens es desperten a la nit
- cuidar-los quan estan malalts

V. TREBALL PRODUCTIU (només per les ocupades)

23. Ocupació actual i categoria socioprofessional (alta, mitjana i baixa).

24. Tipus de jornada laboral

- Ocupada jornada completa
- Ocupada jornada parcial
- Ocupada jornada variable

25. Tipus d'horari de treball

- continuat/jornada intensiva
- partit
- flexible en les hores d'entrada i sortida
- elàstic al llarg de l'any

26. Dedicació temporal al treball principal:

- Número d'hores al dia
- Número d'hores a la setmana
- Número de dies a la setmana
- Número de mesos a l'any

27. Descripció de l'horari habitual de treball

- dilluns
- dimarts
- dimecres
- dijous
- divendres
- dissabte
- diumenge

28. Del total d'ingressos familiars quin percentatge correspon al sou de l'entrevistada:

29. Ingressos aproximats de l'entrevistada pel treball remunerat:

- Menys de 15.000 Pts mensuals
- De 15.000 a 30.000 Pts mensuals
- De 30.000 a 60.000 Pts mensuals
- De 60.000 a 90.000 Pts mensuals
- De 90.000 a 120.000 Pts mensuals
- De 120.000 a 150.000 Pts mensuals
- De 150.000 a 200.000 Pts mensuals
- Més de 200.000 Pts mensuals

2.6. Qüestionari de l'Enquesta

L'ÚS DEL TEMPS PER PART DE LES DONES DE LA CIUTAT DE BARCELONA

Qüestionari núm.: _____	(1,2,3)
Districte: _____	(4,5)
Enquestadora: _____	(6,7)
Data: _____	(8,9,10)
Titular: _____	(11)
Codificador: _____	

A. Dades socio-demogràfiques i context familiar

1. Quantes persones viuen a casa seva?

_____persones (12,13)

A continuació veurem les característiques d'aquestes persones que viuen a casa seva. En primer lloc em diu què és vostè en relació al cap de família?

	2. Parentiu amb C.F.	3. Sexe	4. Edat	5. Dedicació	
Entrevistada		2			(14) (15) (16,17) (18)
Cap de família	1				(19) (20) (21,22) (23)
Membre 1					(24) (25) (26,27) (28)
Membre 2					(29) (30) (31,32) (33)
Membre 3					(34) (35) (36,37) (38)
Membre 4					(39) (40) (41,42) (43)
Membre 5					(44) (45) (46,47) (48)
Membre 6					(49) (50) (51,52) (53)
Membre 7					(54) (55) (56,57) (58)

2. Parentiu amb persona principal o cap de família (59,60)

1. Persona principal o cap de família (61)
2. Espòs/a (62)
3. Parella (63)
4. Fill/filla (64)
5. Pare/mare, sogre/sogra (65)
6. Altres familiars. Especifiqueu. (66)
7. Altres no familiars. Especifiqueu.

3. Sexe

1. Home
2. Dona

5. Alguna d'aquestes persones requereix algun tipus de dedicació especial (ex. minusvàlids, gent gran, etc.)? Enquestadora: anoteu a la taula precedent. S'exceptuen els infants sans.

1. Sí
2. No (passeu a preg. 7)

6. En cas afirmatiu, quantes hores dedica diàriament en total a aquesta o aquestes persones?

_____hores (67,68)

7. Independentment de les persones esmentades, hi ha algun familiar que, tot i que no viu a casa seva, necessita una dedicació habitual de cura per part seva?

- 1. Sí (69)
- 2. No (passeu a preg. 9)

8. Quantes hores setmanals li dedica vostè, comptabilitzant el temps de transport si s'escau?

_____hores (70,71)

9. Centrant-nos en vostè, podria dir-nos quin és el seu estat civil de fet?

- 1. Soltera (72)
- 2. Casada o aparellada
- 3. Separada o divorciada
- 4. Vídua
- 5. Altres possibilitats

10. Quin és el seu nivell màxim d'estudis finalitzats?

- 01. No sap llegir ni escriure (analfabeta) (73,74)
- 02. No ha cursat estudis però sap llegir i escriure
- 03. Estudis primaris
- 04. EGB o similar
- 05. FPI o similar
- 06. FPPII o similar
- 07. BUP o similar
- 08. COU o similar
- 09. Estudis universitaris de grau mig (escola universitària)
- 10. Estudis universitaris superiors (facultat o escola tècnica superior)
- 11. Educació especial
- 12. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

11. Quina és la seva situació laboral actual?

- 1. Treballa (75)
- 2. Aturada
- 3. Mestressa de casa
- 4. Estudiant
- 5. Incapacitada per malaltia
- 6. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

Només si l'entrevistada no és la persona principal de la llar.
En cas contrari, passeu a preg. 16

12. Quina és la situació laboral del o de la cap de família o persona principal de la llar?

1. Treballa (76)
2. Aturat/da
3. Mestressa de casa
4. Estudiant
5. Jubilat/da
6. Incapacitat/da per malaltia
7. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

13. Quina és la seva ocupació o ofici en la seva feina actual (o en la darrera que ha tingut si ara no treballa)?

_____ (77,78)

14. Quina és l'activitat de l'empresa on treballa (o la de la darrera on ha treballat)?

_____ (79,80)

15. Quina categoria professional té o tenia el/la cap de família o persona principal de la llar?

01. Empresari/a o autònom/a amb assalariats (81,82)
02. Empresari/a o autònom/a sense assalariats
03. Professional liberal
04. Director/a o gerent d'empresa pública o privada
05. Tècnic/a superior (administratiu, comercial o tècnic)
06. Tècnic/a mig (administratiu, comercial o tècnic)
07. Resta de personal administratiu, comercial o tècnic
08. Contramestre, capatàs, encarregat/a
09. Obrer/a qualificat/da
10. Obrer/a no qualificat/da
11. Treballador/a de serveis qualificat/da
12. Treballador/a de serveis no qualificat/da
13. Forces armades i CSE
14. No classificables. Especifiqueu: _____

Si l'entrevistada treballa actualment, continueu amb preg. 16 del qüestionari.

Si l'entrevistada no treballa actualment, passeu a preg. 34

B. Treball productiu

Per a totes les entrevistades que treballen actualment

16. Quina és la seva ocupació o ofici en la seva feina actual?

_____ (83,84)

17. Quina és l'activitat de l'empresa on treballa?

_____ (85,86)

18. Quina categoria professional té vostè en l'empresa on treballa?

- 01. Empresària o autònoma amb assalariats (87,88)
- 02. Empresària o autònoma sense assalariats
- 03. Professional liberal
- 04. Directora o gerent d'empresa pública o privada
- 05. Tècnica superior (administrativa, comercial o tècnica)
- 06. Tècnica mitja (administrativa, comercial o tècnica)
- 07. Resta de personal administratiu, comercial o tècnic
- 08. Encarregada
- 09. Obrera qualificada
- 10. Obrera no qualificada
- 11. Treballadora de serveis qualificada
- 12. Treballadora de serveis no qualificada
- 13. Forces armades i CSE
- 14. No classificables. Especifiqueu: _____

19. Quin tipus de contracte té a la seva feina?

- 1. Contracte indefinit (89)
- 2. Contracte temporal
- 3. Sense contracte
- 4. Treballa pel seu compte
- 5. Altres tipus de contracte. Especifiqueu: _____

20. Quin mitjà de transport utilitza normalment per anar a la feina?

- 1. A peu (90)
- 2. Cotxe
- 3. Moto
- 4. Metro o autobús
- 5. Tren
- 6. Taxi
- 7. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
- 8. Treballa a casa/no es desplaça

21. En total i comptant tots els viatges que fa durant el dia, quant de temps inverteix en els seus desplaçaments per anar i tornar de la feina?

_____ minuts (91,92,93)

22. Concretament, a quina hora entra i a quina hora surt, comptant tots els cops que entra i surt de la feina?

- 1. Hora d'entrada 1: _____
 Hora de sortida 1: _____ (94,95)
- 2. Hora d'entrada 2: _____ (96,97)
 Hora de sortida 2: _____ (98,99)
- 3. Fa torns (100,101)
- 4. Té horari flexible en les hores d'entrada i sortida (102)
- 5. És molt irregular
- 6. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

23. Durant la darrera setmana laborable, quants dies ha treballat? Especifiqueu quantes hores ha treballat realment cada dia.

	Número d'hores	
1. Dilluns		(103,104)
2. Dimarts		(105,106)
3. Dimecres		(107,108)
4. Dijous		(109,110)
5. Divendres		(111,112)
6. Dissabte		(113,114)
7. Diumenge		(115,116)
Total hores/setmana		(117,118)

(119,120) (121,122)

24. Li agrada el seu horari de treball?

- 1. Sí (123)
- 2. No

25. Troba algun dels següents inconvenients al seu actual horari de treball?

	1.Sí	2.No	
1. És massa llarg			(124)
2. És massa rígid			(125)
3. És massa curt			(126)
4. La fa arribar massa tard a casa			(127)
5. La fa sortir massa d'hora de casa			(128)

26. En quin sentit desitjaria modificar o mantenir el seu horari de treball?

	1.Sí	2.No	
1. Preferiria una jornada contínua			(129)
2. Preferiria una jornada partida			(130)
3. Li agradaria un horari flexible (en hores d'entrada i sortida)			(131)
4. Reduir l'horari de treball amb una reducció de salari			(132)
5. Ampliar l'horari de treball amb un augment de salari			(133)

27. Li agradaria fer hores extraordinàries?

- 1. Sí, a canvi d'una major remuneració (134)
- 2. Sí, a canvi d'hores de descans
- 3. No

28. Per quin motiu principal treballa? Assenyali'n dos per ordre d'importància. (Enquestadora: LLEGIU)

- 1. Per necessitat econòmica (135)
- 2. Per tenir una major independència (136)
- 3. Per realització professional
- 4. Per tenir contacte amb la gent /per sortir de casa
- 5. Per tenir una pensió quan sigui gran
- 6. Per altres motius. Especifiqueu: _____

29. En relació amb la seva feina, pot valorar d'1 a 4 (1=cap i 4=molta) l'exactitud de les següents frases?

	Valoració	
1. A la seva feina disposa de molt poc marge de llibertat per decidir com l'ha de fer		(137)
2. Té oportunitat d'expressar les seves opinions sobre el treball		(138)
3. Pot influir de manera important en les decisions que afecten el seu treball		(139)

30. Com creu vostè que influeixen les seves responsabilitats familiars i domèstiques sobre el treball professional?

	1.Sí	2.No	
1. Impediment de tenir una feina millor			(140)
2. Impediment de fer cursos de reciclatge			(141)
3. Interrupcions o trucades constants a la feina			(142)
4. Presses habituals a l'hora de sortida i retards a l'hora d'entrada			(143)
5. Necessitat d'absentar-se sovint			(144)

31. De quina manera influeix o ha influït la seva activitat laboral sobre les seves relacions familiars?

	1.Sí	2.No	
1. Causa (o ha causat) conflictes amb la seva parella			(145)
2. Sent que millora (o ha millorat) la relació amb la parella			(146)
3. Sent que descuida (o ha descuidat) la seva família			(147)
4. Li procura un major nivell de decisió dins de la família			(148)
5. Retarda (o ha retardat) la decisió de tenir fills			(149)
6. Limita (o ha limitat) el nombre de fills			(150)

32. Des que va començar a treballar ha interromput la seva activitat professional o laboral durant més d'un any?

1. Sí (151)
 2. No (passeu a preg. 44)

33. En cas de què hagi interromput la seva activitat laboral, ho ha fet per algun dels següents motius?

	1.Sí	2.No	
1. Per matrimoni			(152)
2. Pel naixement d'un primer fill			(153)
3. Pel naixement d'altres fills			(154)
4. Per haver-se d'ocupar de familiars malalts o grans			(155)
5. Per continuació d'estudis			(156)
6. Per motius de salut (malaltia, estress, cansament, etc.)			(157)
7. Per altres motius. Especifiqueu: _____			(158)

Per a totes les entrevistades que no treballen actualment

34. Malgrat que vostè ens ha indicat que no treballa en l'actualitat, ens pot dir si havia treballat abans?

1. Sí (159)
 2. No (passeu a preg. 40)

Per a totes les entrevistes que han treballat anteriorment. Les preguntes següents es refereixen a la darrera feina realitzada.

35. Quina era l'ocupació o ofici que tenia a la darrera feina?

_____ (160,161)

36. Quina era l'activitat de l'empresa on realitzava la darrera feina?

_____ (162,163)

37. Quina categoria professional tenia vostè en l'empresa on treballava?

- 01. Empresària o autònoma amb assalariats (164,165)
- 02. Empresària o autònoma sense assalariats
- 03. Professional liberal
- 04. Directora o gerent d'empresa pública o privada
- 05. Tècnica superior (administrativa, comercial o tècnica)
- 06. Tècnica mitja (administrativa, comercial o tècnica)
- 07. Resta de personal administratiu, comercial o tècnic
- 08. Encarregada
- 09. Obrera qualificada
- 10. Obrera no qualificada
- 11. Treballadora de serveis qualificada
- 12. Treballadora de serveis no qualificada
- 13. Forces armades i CSE
- 14. No classificables. Especifiqueu: _____

38. Per quin motiu principal va deixar la seva feina?

- 1. Per matrimoni (166)
- 2. Pel naixement d'un primer fill
- 3. Pel naixement d'altres fills
- 4. Per haver-se d'ocupar de familiars malalts o ancians
- 5. Per continuació d'estudis
- 6. Per motius de salut (malaltia, estress, cansament, etc.)
- 7. Per altres motius. Especifiqueu: _____

39. De quina manera va influir la seva activitat laboral sobre les seves relacions familiars?

	1.Sí	2.No	
1. Va causar conflictes amb la seva parella			(167)
2. Va millorar la relació amb la parella			(168)
3. Va descuidar la seva família			(169)
4. Li va procurar un major nivell de decisió dins de la família			(170)
5. Va retardar la decisió de tenir fills			(171)
6. Va limitar el nombre de fills			(172)

Per a totes les entrevistades que no treballen actualment

40. Li agradaria treballar?

1. Sí (173)
2. No (passeu a preg. 44)

41. Busca vostè feina?

1. Sí (174)
2. Sí, però només si s'adequa a la meva altra activitat (estudiant, mestressa de casa, etc.)
3. No

42. En el supòsit de trobar una feina, quin seria el seu horari ideal?

1. Jornada partida (175)
2. Jornada contínua
3. A temps parcial
4. Horari flexible
5. Qualsevol horari

43. Quins aspectes dels que ara li llegiré valoraria més a l'hora d'acceptar una feina? Assenyali'n dos per ordre d'importància. (Enquestadora: LLEGIU)

1. La remuneració (176)
2. L'horari (177)
3. L'estabilitat
4. La proximitat al domicili
5. La categoria professional
6. La possibilitat de combinar-la amb la seva vida personal i familiar
7. La realització personal

Per a totes les dones entrevistades

C. Treball reproductiu

44. A casa seva, qui organitza el treball domèstic?

1. Vostè mateixa (178)
2. La seva parella
3. Vostè i la seva parella
4. Una altra dona de la família. Especifiqueu: _____
5. Altres membres de la família. Especifiqueu: _____
6. Una persona contractada
7. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

45. A casa seva, qui realitza habitualment les següents feines?

	Realització	
1. Neteja i cura de la roba		(179)
2. Neteja de la casa (escombrar, treure la pols, etc.)		(180)
3. Neteja de la cuina (rentar els plats, etc.)		(181)
4. Cuinar		(182)
5. Fer la compra dels aliments		(183)
6. Fer altres compres relatives a la família o llar		(184)
7. Ocupar-se dels infants menors de 14 anys		(185)
8. Ocupar-se dels familiars grans		(186)
9. Ocupar-se dels familiars incapacitats o malalts		(187)
10. Fer petites reparacions domèstiques		(188)

0. NP (no hi ha infants o familiars grans o incapacitats)

1. Vostè mateixa

2. La seva parella

3. Vostè i la seva parella

4. Una altra dona de la família. Especifiqueu.

5. Altres membres de la família. Especifiqueu.

6. Una persona contractada

7. Altres possibilitats. Especifiqueu.

46. En total, quantes hores ha dedicat vostè la setmana passada a les tasques de la llar i de la família?

_____hores dies laborables _____hores cap de setmana

(189,190)
(191,192)
(193,194)

47. Acostuma a fer diverses activitats domèstiques al mateix temps, com ara netejar la casa i cuinar, planxar i cuinar, etc?

1. Sí (195)
2. No

48. Acostuma a fer determinades activitats domèstiques al mateix temps que veu la TV?

0. NP (no veu TV) (196)
1. Sí
2. No (passeu a preg. 50)

49. Quines activitats domèstiques acostuma a fer al mateix temps que veu la TV?

_____ (197,198)

Si ha dit "no" a preg. 47 i 48, passeu a preg. 51

50. Per quin motiu realitza diverses activitats al mateix temps?

(Enquestadora: LLEGIU)

1. Per aprofitar el temps (199)
2. Perquè està acostumada a fer-ho així
3. Perquè no té temps suficient
4. Perquè li agrada
5. Per altres motius. Especifiqueu: _____

51. Acostuma a aprofitar les seves sortides de casa (anar o tornar de la feina o de l'escola) per fer encàrrecs, compres o gestions relacionades amb la seva llar?

1. Habitualment (200)
2. Ocasionalment
3. Mai

52. Disposen a casa seva d'algun dels següents electrodomèstics?

	1.Sí	2.No	
1. Rentadora automàtica			(201)
2. Rentavaixelles			(202)
3. Forn microones			(203)
4. Aspiradora			(204)
5. Assecadora			(205)

53. Disposen a casa seva d'algun dels següents serveis remunerats?

	1.Sí	2.No	
1. Criada o minyona (pernocta a casa)			(206)
2. Assistenta per hores: fins a 6 hores setmanals			
3. Assistenta per hores: de 6 a 10 hores setmanals			(207)
4. Assistenta per hores: més de 10 hores setmanals			
5. Cangur o una persona contractada per ocupar-se dels infants a hores: fins a 6 hores setmanals			
6. Cangur: de 6 a 10 hores setmanals			(208)
7. Cangur: més de 10 hores setmanals			

Si l'entrevistada no té a casa seva infants menors de 6 anys, passeu a preg. 57.

Només per a les entrevistades que tenen almenys un nen o nena menor de 6 anys

54. A casa seva qui és la persona encarregada habitualment de realitzar les següents tasques relacionades amb els infants més petits?

	Realització	
1. Bany i higiene personal		(209)
2. Preparar el menjar infantil		(210)
3. Donar el menjar als infants		(211)
4. Llevar-se a la nit quan plora		(212)

1. Ningú: ho fan ells mateixos
2. Vostè mateixa
3. La seva parella
4. Vostè i la seva parella
5. Una altra dona de la família. Especifiqueu.
6. Altres membres de la família. Especifiqueu.
7. Una persona contractada
8. Altres possibilitats. Especifiqueu.

55. Creu que l'horari de les escoles bressol s'adapta bé a les seves necessitats?

1. Sí (213)
2. No

56. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari de les escoles bressol, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que comencin més d'hora al matí (214)
2. Que acabin més tard a la tarda
3. Que obrin els caps de setmana
4. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
5. Cap modificació

Si l'entrevistada no té a casa seva infants menors de 14 anys, passeu a preg. 64.

Només per a les entrevistades que tenen almenys un nen o nena menor de 14 anys que viu a casa

57. A casa seva qui és la persona encarregada habitualment de realitzar les següents tasques relacionades amb els infants?

	Realització	
1. Portar els nens/neses a l'escola o guarderia		(215)
2. Recollir els nens/neses de l'escola o guarderia		(216)
3. Ajudar els nens/neses amb els deures		(217)
4. Ocupar-se dels nens/neses quan estan malalts		(218)
5. Portar els nens/neses a les activitats culturals i de temps lliure		(219)
6. Anar a les reunions de l'escola o a parlar amb els professors/res		(220)
7. Portar els nens al metge/essa		(221)

1. *Ningú: ho fan ells mateixos*
2. *Vostè mateixa*
3. *La seva parella*
4. *Vostè i la seva parella*
5. *Una altra dona de la família. Especifiqueu.*
6. *Altres membres de la família. Especifiqueu.*
7. *Una persona contractada*
8. *Altres possibilitats. Especifiqueu.*

58. Té alguna ajuda de familiars, veïns o amics per ocupar-se dels nens/neses?

1. Sí (222)
2. No

59. En cas de malaltia puntual dels nens/neses, com s'organitza?

1. No treballa i es pot quedar amb ell/elles (223)
2. Es queden sols/es
3. Deixa d'anar a treballar
4. Es queda amb el seu pare
5. Es queda amb algun familiar o conegut
6. Es paga un cangur
7. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

60. Quan vol sortir a la nit, com s'ho fa habitualment amb els nens/neses?

1. No surt (224)
2. Es queden sols/es
3. S'alterna amb la parella
4. Es queden amb un familiar o conegut
5. Paga un cangur
6. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____

61. En total i comptant tots els viatges que fa durant el dia, quant temps inverteix en els desplaçaments a l'escola d'aquests nens o nenes?

_____ minuts (225,226)
00. No acompanya els nens/nenes a l'escola

62. Creu que l'horari de l'escola primària s'adapta bé a les seves necessitats?

1. Sí (227)
2. No

63. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari de les escoles primàries, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que comencin més d'hora al matí (228)
2. Que acabin més tard a la tarda
3. Que tinguin un horari de guarderia en hores i dies no lectius
4. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
5. Cap modificació

Per a totes les dones entrevistades

D. Ús dels serveis i equipaments

64. Creu que els horaris actuals de les botigues s'adapten bé a les seves necessitats?

1. Sí (229)
2. No

65. De les següents possibilitats relacionades amb els horaris del comerç, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que obrin més d'hora al matí (230)
2. Que es mantinguin oberts al migdia
3. Que tanquin més tard al vespre
4. Que obrin els diumenges
5. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
6. Cap modificació

66. Creu que l'horari de les oficines dels serveis públics (serveis municipals, correus, telefònica, etc.) s'adapta bé a les seves necessitats?

1. Sí (231)
2. No

67. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari de les oficines dels serveis públics, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que obrin més d'hora al matí (232)
2. Que obrin al migdia
3. Que obrin a les tardes
4. Que obrin els caps de setmana
5. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
6. Cap modificació

68. Creu que l'horari dels bancs i caixes d'estalvi s'adapta bé a les seves necessitats?

1. Sí (233)
2. No

69. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari dels bancs i caixes d'estalvi, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que obrin totes les tardes (234)
2. Que obrin els dissabtes al matí
3. Que mantinguin l'horari de tarda a l'estiu
4. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
5. Cap modificació

70. Creu que els horaris actuals dels centres culturals com ara biblioteques, museus, exposicions s'adapten bé a les seves necessitats?

1. Sí (235)
2. No
3. No hi acudeix

71. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari d'aquests serveis culturals, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Horari continuat durant el migdia (236)
2. Que obrin fins tard a la nit (23-24 hores)
3. Que obrin els diumenges
4. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
5. Cap modificació

72. Creu que els horaris actuals dels espectacles com ara teatre, concerts o cinema s'adapten bé a les seves necessitats?

1. Sí (237)
2. No
3. No hi acudeix

73. De les següents possibilitats relacionades amb l'horari d'aquests espectacles, quina s'adaptaria millor a les seves necessitats? (Enquestadora: LLEGIU)

1. Que comencin més d'hora en sessions de tarda (238)
2. Que comencin més d'hora al vespre
3. Sessions matinals
4. Altres possibilitats. Especifiqueu: _____
5. Cap modificació

74. Utilitza habitualment els següents serveis a domicili?

	1.Sí	2.No	
1. Menjar preparat (pizzes, xinès, truites...)			(239)
2. Compra d'aliments			(240)
3. Butà			(241)
4. Altres serveis a domicili			(242)

75. Considera que els serveis a domicili tenen algun inconvenient? En cas afirmatiu, quin creu que és el principal?

1. No creu que tinguin inconvenients (243)
2. Obliguen a estar a casa
3. Són més cars
4. Es perd control sobre la comanda
5. Altres inconvenients. Especifiqueu: _____

E. El temps lliure

76. Quantes hores dorm habitualment una nit d'un dia laborable?

_____ hores (244,245)

77. Troba que li falten hores de son?

1. Sí (246)
2. No

78. Ens podria calcular aproximadament quantes hores de temps lliure té cada dia? I en el conjunt de la setmana?

_____ hores dies laborables _____ hores cap de setmana
(247,248)
(249,250)
(251,252)

79. Quant temps lliure té?

1. Molt (253)
2. Bastant
3. Poc
4. Gairebé no té temps lliure

80. De les següents possibilitats, quines considera com a temps lliure?

	1.Sí	2.No	
1. Els moments dedicats a la família			(254)
2. Els moments dedicats a la seva cura personal			(255)
3. Els moments dedicats a fer el que vol			(256)
4. El treball domèstic			(257)

81. Quines activitats realitza habitualment durant el seu temps lliure?
(Enquestadora: LLEGIU)

	1.Sí	2.No	
1. Veure la TV			(258)
2. Fer labors (cosir, mitja, ganxet)			(259)
3. Llegir			(260)
4. Reposar			(261)
5. Anar al cinema o al teatre			(262)
6. Practicar esport			(263)
7. Anar de visita			(264)
8. Sortir amb amics			(265)
9. Treball voluntari			(266)
10. Dedicar-se a altres "hobbies"			(267)

82. Acostuma a sortir en horari de nit per fer activitats de lleure?

1. Sí, entre setmana (268)
2. Sí, en caps de setmana
3. Sí, entre setmana i en caps de setmana
4. No surt de nit

83. Quins aspectes principals considera més problemàtics per fer activitats de lleure a les hores nocturnes? Assenyali'n dos per ordre d'importància. (Enquestadora: LLEGIU)

1. Oferta escassa o poc interessant (269)
2. Manca de transports (270)
3. Inseguretat ciutadana
4. Necessitat de comptar amb un cangur
5. Està massa cansada

84. Si pogués disposar de més temps lliure a què el dedicaria?
(Enquestadora: LLEGIU)

1. Al treball professional (271)
2. Al treball domèstic
3. A la família
4. Als amics i a l'activitat social
5. A vostè mateixa
6. No sabria com utilitzar-lo

85. En general, considera que té prou temps per fer tot el que voldria fer?

1. Sí (272)
2. No

86. En general, se sent satisfeta de com organitza el seu temps?

- 1. Molt satisfeta (273)
- 2. Bastant satisfeta
- 3. Poc satisfeta
- 4. Gens satisfeta

87. Si en algun moment vostè té falta de temps què és el que més descuida?

(Enquestadora: LLEGIU)

- 1. El treball professional (274)
- 2. Les tasques domèstiques
- 3. La família
- 4. Vostè mateixa
- 5. No acostumo a tenir problemes de temps

88. Ens pot dir si, en general, està molt satisfeta o poc amb els següents aspectes de la seva vida?

	1. Molt satisfeta	2. Bastant satisfeta	3. Poc satisfeta	4. Gens satisfeta	
1. La situació a casa i la familiar					(275)
2. Les condicions del seu habitatge					(276)
3. Les condicions laborals					(277)
4. La seva situació econòmica					(278)
5. El seu cercle d'amics i coneguts					(279)
6. La seva salut i benestar					(280)
7. El seu temps lliure					(281)

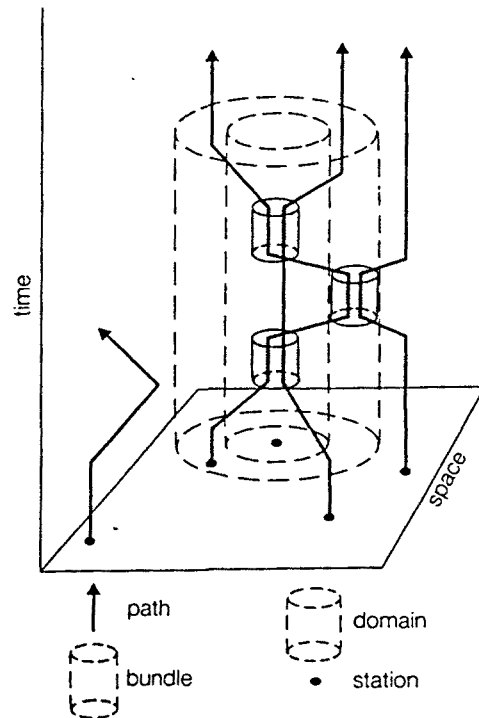
Per finalitzar li farem un seguit de preguntes referides a la seva salut.

89. En general, com diria vostè que és la seva salut? (Enquestadora: LLEGIU)

- 1. Molt bona (282)
- 2. Bona
- 3. Regular
- 4. Dolenta
- 5. Molt dolenta

Annex 3

3.1. Notació gràfica del model espai-temps de Hägerstrand

Font: JOHNSTON, GREGORY & SMITH (1986) The Dictionary of Human Geography, Oxford, Blackwell, pp. 485.

3.2. Temps i espai en la geografia humana

	space	time	locational	experiential
c. 1965 locational analysis	✓		✓	
c. 1970 behavioural geography	✓			✓
c. 1975 time-geography	✓	✓	✓	
c. 1980 chronogeography	✓	✓	✓	✓

Font: JOHNSTON, GREGORY & SMITH (1986) The Dictionary of Human Geography, Oxford, Blackwell, pp. 53.

3.3. Referències d'articles de premsa

- AFP (1996) "Volkswagen, dispuesta a mantener la semana laboral de cuatro días Barcelona" in El País, 9 d'agost 1996.
- ALÓS, Ernest (1996) "Las guarderías ofrecerán más plazas Barcelona" in El Periódico, 17 de desembre de 1996, pp.32.
- AZCONA, J.J. BENÍTEZ DE LUGO, J.M. & CRESPO, J.J. (1996) "Tiempo de trabajo y movimiento de capitales" in El País , 16 de maig 1995, pp.64.
- BADIA, Enric (1996) "Caixa de Manresa abrirá dos oficinas por las tardes" in El País , 22 de novembre 1996, pp.6.
- CÁCERES, Gonzalo (1996) "VW revoluciona el sistema laboral" in El Periódico, 18 de setembre de 1996, pp.37.
- COMAS, José (1996) "El Senado alemán acepta la ampliación de horarios comerciales desde noviembre" in El País, 6 de juliol 1996, pp.54.
- CORTIJO, Francisco (1993) "El cajero automático se come al banco" in Dinero, 8 de novembre 1993.
- EL PAÍS (1993) "Los consumidores, divididos ante la limitación de los horarios comerciales" in El País, 3 de setembre 1993.
- EL PAÍS (1995a) "Dos de cada tres españoles desean la libertad de horarios comerciales, según la UCE" in El País, 5 d'octubre 1995, pp.55.
- EL PAÍS (1995b) "Un informe francés sugiere reducir el tiempo de trabajo un 25% en 20 años" in El País, 7 d'octubre 1995.
- EL PAÍS (1995c) "La mayoría de consumidores no ven perjuicios en la limitación de horarios" in El País, 29 d'octubre 1995.
- EL PAÍS (1997) "El Ayuntamiento de Barcelona abrirá 20 guarderías complementarias" in El País, 27 de gener 1997, pp.5.
- EXPANSIÓN (1993) "El Parlamento inglés aprueba la apertura comercial en festivos" in Expansión, Madrid, 10 de desembre 1993.
- FUENTES, Antonio (1996) "Las cajas resucitan el horario de tarde" in El periódico, Barcelona, 9 de desembre 1996, pp. 23.
- GIL, Concha (1997) "El *hard discount* alemán irrumpe en España" in El País, 12 de gener de 1997, pp.12/Negocios.
- GIL CALVO, Enrique (1996) "Empleo eventual, vidas interinas", in El País, 18 de desembre de 1996, pp.13.
- GONZALO, Ángeles (1996a) "CajaMadrid romperá los horarios bancarios al abrir por las tardes" in Cinco Días, 15 d'abril 1996.
- GONZALO, Ángeles (1996b) "Caja Pamplona abrirá todas las tardes, incluso las de los sábados" in Cinco Días, 30 d'abril 1996.

- GRIÑÁN, José Antonio (1995) "El reparto del trabajo, un debate ineludible", in El Periódico, 26 de diciembre 1996, pp.4.
- GUENAGA, Aitor (1996) "Vizcaya incentivará a las empresas que repartan el tiempo de trabajo" in El País, 19 de juny 1996.
- GUINDAL, Mariano & GIMENO, Albert (1995) "La patronal europea dice que la reducción de empleo ha sido su única vía para ajustar costes" in La Vanguardia, 30 d'octubre 1996, pp.42.
- HERNÁNDEZ, Santiago (1995a) "Entrevista a Javier Gómez-Navarro, Ministro de Comercio y Turismo" in El País, 3 de diciembre de 1995 pp.54.
- HERNÁNDEZ, S. (1995b) "El Congreso vota hoy la Ley de Comercio tras dos años de tramitación" in El País, 21 de diciembre 1995, pp.59.
- HERNÁNDEZ, S. (1995c) "Las comunidades autónomas regularán los horarios comerciales desde el 2001" in El País, 22 de diciembre 1995, pp.61.
- JÁUREGUI ATONDO, Ramón (1996) "Repartir el trabajo, recuperar la vida" in El País, 27 de febrero de 1996, pp.10.
- JIMÉNEZ, Marimar (1994) "Entrevista a Jack Nilles, Presidente de JALA y experto de la UE" in El País, 3 de juliol 1996, pp. 6/Negocios.
- JURADO, Enrique (1995) "Flexibilidad global" in El País, 22 d'octubre 1995, pp.53/Negocios.
- JURADO, Enrique (1996) "Cuando calienta el sol" in El País, 7 de juliol 1996, pp.1/Negocios.
- MACPHERSON, Ana (1994) "El Ayuntamiento prueba en Sants que sus funcionarios gocen de flexibilidad horaria" in La Vanguardia, 9 d'octubre 1994, pp.42.
- MOTA, Jesús (1996) "Entrevista a Edmond Malinvaud, experto europeo en empleo y paro" in El País, 3 de marzo de 1996, pp.52.
- OLIVERAS, Eliseo (1995) "La UE define su política de empleo" in El Periódico, 29 d'octubre 1996, pp.35.
- OPPENHEIMER, W. (1995) "Jacques Robin propone reducir a 32 horas semanales la jornada laboral en la Unión Europea" in El País, 16 de maig 1995, pp.62.
- PARRA, C. & NOCEDA, M.A. (1995) "Entrevista a José Antonio Griñán, Ministro de Trabajo y Seguridad Social" in El País, 17 de juliol 1995, pp. 48-49.
- PÉREZ, Teresa (1996a) "El comercio catalán debate abrir los jueves 12 horas Barcelona" in El Periódico, 10 de febrer 1996.
- PÉREZ, Teresa (1996b) "Turisme de Barcelona reclama que el comercio abra al mediodía" in El Periódico, 15 de novembre 1996, pp. 45.
- PLAYÁ MASET, Josep (1996) "Barcelona se plantea utilizar los centros cívicos para paliar la falta de guarderías" in La Vanguardia, 17 de diciembre 1996, pp.36.

- RICARD, Philippe (1995) "Alemania discute la implantación de las 35 horas semanales" in El País, 15 d'octubre de 1995, pp. 19.
- RIVERA, Jorge (1997) "El Santander abre oficinas en grandes híper con atención al público hasta las 22 horas" in El País, 27 de gener de 1997, pp.55.
- ROBIN, Jacques (1996) "Estrategia para el trabajo-empleo", in El País, 8 de febrer 1996, pp. 14-15.
- SÁNCHEZ ASIAÍN, José Ángel (1996) "Hacia una nueva cultura del trabajo" in El País, 23 de juliol 1996, pp.40.
- SCHWARTZ, Pedro (1995) "Entrevista a Gary Becker, premio Nobel de Economía de 1992" in La Vanguardia, 15 octubre 1995, pp. 62.
- SCHWARTZ, Pedro (1996) "Repartir el trabajo" in El País, 20 de enero 1996.
- VILASERÓ, M. & PÉREZ, T. (1996) "Una ordenanza revoluciona los mercados" in El Periódico, 13 de noviembre 1996, pp.28.
- VIVES, Xavier (1995) El pequeño comercio y la competencia in El País, 5 de juliol 1995, pp.2.
- ZAFRA, Juan Manuel (1994) "Mando a distancia" in El País, 17 d'abril 1994, pp.3/Negocios.